

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Maria Maaniidi

Söktjänster på Internet
-intrång i *sui generis*-skyddet för
databaser?

Examensarbete
20 poäng

Per Jonas Nordell

Immaterialrätt

VT 2005

Innehåll

SAMMANFATTNING	1
FÖRKORTNINGAR	2
1 INLEDNING	3
1.1 Ämnespresentation	3
1.2 Syfte och frågeställningar	4
1.3 Avgränsningar	4
1.4 Metod och material	5
1.5 Disposition	6
2 ALLMÄNT OM DATABASSKYDD	7
3 SUI GENERIS-SKYDDET FÖR DATABASER	8
3.1 Inledning	8
3.2 Historik	8
3.2.1 Katalogregeln i 49 § URL	8
3.2.2 Databasdirektivet	10
3.3 Databasdirektivets materiella innehåll	11
3.3.1 Tillämpningsområde	11
3.3.2 <i>Sui generis</i> -rättens skyddsföremål	12
3.3.3 Ensamtätens innehåll	15
3.3.3.1 Utdrag och återanvändning	15
3.3.3.2 Återkommande och systematisk användning av icke-väsentliga delar av databasen	16
3.3.4 Inskränkningar i <i>sui generis</i> -rätten	17
3.3.5 Databasproducenten	17
3.3.6 Skyddstid	18
3.4 Implementeringen av databasdirektivet i svensk rätt	18
3.4.1 Tolkningen av 49 § URL	20
3.5 Internationellt samarbete	21
4 INTERNET, SÖKTJÄNSTER OCH LÄNKNING	23
4.1 Internet och World Wide Web	23
4.2 Söktjänster	24
4.3 Länkar	25

4.3.1	Hypertextlänkar	26
4.3.2	Frames	27
5	SÖKTJÄNSTER, LÄNKNING OCH SUI GENERIS-SKYDDET	29
5.1	Allmän introduktion	29
5.2	Nationell praxis i andra EU-länder	31
5.2.1	Danmark	31
5.2.1.1	Newsbooster	31
5.2.2	Nederländerna	33
5.2.2.1	Dagbladen v. Kranten.com	33
5.2.2.2	NVM v. De Telegraaf	34
5.2.3	Tyskland	36
5.2.3.1	Paperboy	36
5.2.3.2	Bau-markt.de v. baumarkt.de	38
6	ANALYS	40
6.1	Inledning	40
6.2	Sui generis-skydd för webbplatser	40
6.2.1	Webbplatser och databasdefinitionen	40
6.2.2	Kravet på en väsentlig investering	41
6.2.3	Kravet på ett stort antal uppgifter	44
6.3	Rätten att förbjuda söktjänster som en del av den ekonomiska ensamrätten	45
6.3.1	Indexering av webbplatser	45
6.3.2	Presentation av sökresultat	46
6.3.2.1	Kan presentationen av sökresultat rättfärdigas genom citaträtten?	47
6.3.3	Länkning till andra webbplatser	48
6.4	Intrångsbedömningen	49
6.4.1	Tillämpningen av artikel 7 (5) på söktjänsters verksamhet	49
6.4.2	Allmänna utgångspunkter vid intrångsbedömningen	50
6.4.3	Faktorer av betydelse vid bedömningen av oförsvarlig skada	52
6.4.3.1	Typ av söktjänst och dess effekter	52
6.4.3.2	Betydelsen av tekniskt skydd eller dylikt	54
7	SLUTSATSER	55
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	56
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	60

Sammanfattning

Informationsutbudet på Internet är enormt. De flesta användarna nyttjar därför en söktjänst för att spara tid och energi i sökandet efter information. Fördelen med söktjänster är att dessa tillhandahåller länkar till webbplatser, vilka innehåller information som användaren eftersöker. Genom att användaren klickar på en länk kan denne snabbt och enkelt ta del av innehållet på den länkade webbplatsen. Söktjänster är följaktligen ett verktyg som främjar tillgången till fri information.

Söktjänsters verksamhet har emellertid gett upphov till rättsliga komplikationer. Söktjänster som lägger vissa typer av länkar kan irritera webbplatsinnehavare även om länkningen kan innebära ökad trafik på webbplatsen. Djupa hypertextlänkar leder användaren förbi reklamannonserna på ingångssidan. Frames ger minskat utrymme för den länkade webbsidans reklamplatser. Djupa länkar och frames kan med andra ord påverka webbplatsinnehavarens reklamintäkter negativt genom att dessa medför att reklamen exponeras i mindre omfattning. Vidare kan söktjänstens utnyttjande av webbplatsinnehavarens material innebära ett illojalt snyltande på dennes investering.

Inom EU har rättsliga dispyter angående söktjänsters verksamhet ökat sedan 1998 då *sui generis*-skyddet för databaser till följd av databasdirektivet införlivades i medlemsstaternas rättsordningar. *Sui generis*-skyddet, vilket återfinns i 49 § URL, skyddar icke-originella databaser under förutsättning att de har varit föremål för en väsentlig investering. De flesta kommersiella webbplatser, särskilt sådana med sökfunktioner, en uppbyggd struktur bestående av flera sub-sidor, kontinuerlig uppdatering och flertalet anställda, uppfyller ofta kravet på väsentlig investering och skyddas därmed av *sui generis*-rätten.

Söktjänster som tillhandahåller länkar i form av djupa hypertextlänkar eller frames kan under vissa förutsättningar begå intrång i webbplatsinnehavarens *sui generis*-rätt, eftersom söktjänsten återkommande och systematiskt återanvänder icke-väsentliga delar av webbplatsens innehåll. För att intrång skall vara förhållandevis, krävs emellertid att länkningen sker på ett illojalt sätt, vilket orsakar webbplatsinnehavarens investering oförsvarlig skada. En sådan bedömning måste göras utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet.

Förkortningar

A.a.	Anfört arbete
BK	Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (1886)
Ds	Departementsserien
ECDR	European Copyright and Design Reports
ECR	European Case Reporters
EGD	Europeiska Gemenskapens domstol
EIPR	European Intellectual Property Review
EU	Europeiska Unionen
GA	Generaladvokat
HD	Högsta Domstolen
HovR	Hovrätt
HTML	HyperText Markup Language
HREF	Hypertext Reference
HTTP	HyperText Transfer Protocol
IIC	International Review of Industrial Property and Copyright Law
MFL	Marknadsföringslag (1996:450)
NIR	Nordiskt Immateriellt Rättsskydd
NJA	Nytt Juridiskt Arkiv, avdelning I, Högsta domstolens domar
Prop.	Regeringens proposition
SOU	Statens Offentliga Utredningar
TCP/IP	Transmission Control Protocol/Internet Protocol
TRIPS	Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights
URL	Lag (1960:799) om upphovsrätt till konstnärliga och litterära verk
URL	Uniform Resource Locator
WCT	WIPO Copyright Treaty (1996)
WIPO	World Intellectual Property Organization
WWW	World Wide Web

1 Inledning

1.1 Ämnespresentation

Internets explosionsartade expansion sedan mitten av 1990-talet har resulterat i att nätet idag fungerar som en av vår tids främsta kommunikationskanaler. Med cirka 889 miljoner användare globalt och en ökning med 146,2 procent sedan år 2000 har nya möjligheter öppnats.¹ Internet utgör därför ofta ett naturligt val av medium både för privata och kommersiella ändamål. Anledningen till Internets popularitet är tillkomsten av World Wide Web (www eller webben), en teknik uppbyggd på länkar vilka kopplar samman olika dokument, så kallade webbplatser, till ett stort nätverk. Länkningstekniken skapades för att information snabbt och enkelt skulle kunna utbytas och distribueras fritt. Detta möjliggörs genom att användaren, till följd av att klicka på en länk, förflyttar sig mellan olika webbplatser, oavsett respektive webbplats fysiska läge.

Informationsutbudet på webben är emellertid enormt. För att spara tid och energi i sökandet efter information utnyttjar de flesta användarna därför en söktjänst. Det finns söktjänster av olika karaktär och valmöjligheterna för användaren är stora. Allmänna söktjänster som *Google* erbjuder ett heltäckande informationsutbud medan målinriktade söktjänster är inriktade på att tillhandahålla viss typ av information. Det kan till exempel vara utbudet hos olika auktionsplatser eller andra webbaserade försäljningsmarknader, annonser om lediga bostäder och jobb eller nyhetsinformation från olika dagstidningar. Oavsett om söktjänsten är allmän eller målinriktad, bygger dess funktionalitet, liksom webbens, på länkning. Till följd av att sökresultatet presenteras i form av länkar till webbplatser vilka matchar användarens sökkriterier får denne direkt, utan att söka igenom berörd webbplats, tillgång till den sökta informationen genom att klicka på länken.

Söktjänster är med andra ord ett verktyg som främjar tillgången till fri information. Initialt var också grundtanken att all Internetlänkning skulle vara tillåten.² I takt med att användningsområdet för Internet har ökat och allt fler kommersiella aktörer verkar på nätet har emellertid söktjänster orsakat rättsliga komplikationer. Genom att söktjänster länkar till andra webbplatser skapas en risk för ett orättfärdigt berikande innebärande ett snyltande på någon annans material. Samtidigt finns det en risk för att innehavaren av den länkade webbplatsen lider skada, eftersom dennes investering i webbplatsen kan undergrävas. Detta är särskilt påtagligt i situationer där söktjänster länkar på ett sätt som medför att det inte blir lika viktigt eller näst intill onödigt för användarna att besöka den länkade

---

¹ Se www.internetworldstats.com/stats.htm. Uppgifterna var uppdaterade per den 31 mars 2005.

² Deveci, 2004, s. 82.

webbplatsens ingångssida. Med färre besökare på webbplatsens ingångssida påverkas bland annat reklamintäkterna negativt. I flera rättsliga dispyter har därför uppfattningen att all form av länkning skall vara tillåten utmanats.

Rättsliga tvister om söktjänsters verksamhet har ökat i Europa efter år 1998 när direktiv 96/9 EG om rättsligt skydd för databaser (databasdirektivet) införlivades i medlemsstaternas rättsordningar.³ I direktivet stadgas om ett särskilt skydd för databaser, så kallat *sui generis*-skydd, vilket har medfört att innehavare av webbplatser har fått ett nytt vapen för att förhindra länkning från söktjänster.

1.2 Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med förevarande uppsats är att försöka klargöra huruvida söktjänsters verksamhet kan anses göra intrång i *sui generis*-rätten som till följd av databasdirektivet har införlivats i 49 § lag (1960:799) om upphovsrätt till konstnärliga och litterära verk (URL). Uppsatsens primära fokus ligger på svensk rätt, men med tanke på att denna i stor del bygger på EG-rättslig reglering i form av databasdirektivet, kommer direktivet att spela en avgörande roll i uppsatsen. Databasdirektivets betydelse förstärks även av att resultatet av den svenska implementeringen är tvivelaktigt och skiljer sig markant från direktivets regler. Ett ställningstagande angående tolkningen av 49 § URL, det vill säga vad som utgör svensk rätt, är följaktligen nödvändigt för att kunna uppfylla uppsatsens syfte.

Uppsatsens syfte kan konkretiseras genom följande frågeställningar:

- Kan webbplatser skyddas av *sui generis*-rätten?
- Omfattas rätten att förbjuda söktjänsters verksamhet av den ekonomiska ensamrätt som en databasinnehavare åtnjuter?
- Vilka faktorer kan vara av betydelse vid en eventuell intrångsbedömning?

1.3 Avgränsningar

Av uppsatsens syfte följer att endast *sui generis*-rätten av de immateriella rättigheterna kommer att behandlas. Söktjänsters förenlighet med den upphovsrättsliga regleringen faller därmed utanför framställningen även om vissa webbplatser kan tänkas skyddas som upphovsrättsliga verk. Upphovsrätten skiljer sig alltför mycket från *sui generis*-rätten både vad gäller skyddsföremål och ensamrättens innehåll för att kunna inrymmas i framställningen.

---

³ Poynder, 2002, s. 16.

Den svenska implementeringen av databasdirektivet samt problematiken kring den kommer inte att behandlas speciellt ingående i uppsatsen eftersom det i princip skulle krävas en uppsats i sig för att utreda hur 49 § URL skall tolkas. Implementeringen kommer därmed enbart att beröras i den mån det är nödvändigt för att vissa ställningstaganden skall kunna göras för att uppfylla uppsatsens syfte.

Eftersom uppsatsen fokuserar på den reglering som rör skyddsföremålet och den ekonomiska ensamrätten utesluts vidare intrångshandlingens olika rättsföljder i form av förbud, ersättningskyldighet, straffansvar och dylikt.

Slutligen vad gäller de tekniska frågorna begränsas framställningen till att enbart diskutera söktjänster som använder sökmotorer även om vissa resonemang är generella och kan appliceras på alla varianter av söktjänster. Angående Internetlänkar kommer endast djupa hypertextlänkar och frames att behandlas i arbetet. Avgränsningen motiveras av att det är djupa länkar och frames som huvudsakligen skapar rättsliga komplikationer i samband med söktjänster. Eventuellt ansvar för envar Internetanvändare som nyttjar söktjänster faller också utanför framställningen.

1.4 Metod och material

Uppsatsen bygger på sedvanlig juridisk metod innefattande studier av de traditionella rättskällorna, det vill säga rättsregler, lagförarbeten, praxis och doktrin.⁴ Eftersom de frågor som uppsatsens syfte konkretiserar inte har prövats i svensk rätt, kan arbetet även sägas innehålla vissa komparativa inslag såtillvida att nationell praxis från Danmark, Nederländerna och Tyskland har studerats i avsikt att finna vägledning för hur problemet skulle kunna lösas för svenskt vidkommande. Användandet av utländsk praxis är motiverat av att skyddet för databaser skall, sedan 1998, vara harmoniserat inom Europeiska Unionen (EU) till följd av databasdirektivet. Det skall emellertid tilläggas att uppsatsen inte har ett komparativt syfte och att de ovan nämnda medlemsstaternas implementering av databasdirektivet inte har studerats närmare. I samband med de nationella rättsfallen skall även en notering göras angående källmaterialet. På grund av språksvårigheter har i viss mån andrahandskällor i form av oauktorerade översättningar eller sammanfattningar använts. Dessa har återfunnits i *European Intellectual Property Review (EIPR)* samt *European Copyright and Design Reports (ECDR)*.

Problematiken kring *sui generis*-skyddet och söktjänster är ett mycket sparsamt behandlat område i svensk doktrin. Det diskuteras endast kortfattat av Ange Lindberg och Daniel Westman i *Praktisk IT-rätt*. Författarna, liksom Thomas Carlén-Wendels i *Nätjuridik*, redogör emellertid allmänt om spörsmål kring länkningstekniken, vilket har varit till stor användning för arbetet. För att kompensera bristen på svenskt material, har uppsatsen även i

---

⁴ Se Peczenik, 1995, s. 35 ff.

viss utsträckning baserats på utländsk litteratur. Här skall främst framhållas den danska professorn Mads Bryde Andersens avhandling, *IT-retten*, som innehåller viss diskussion om söktjänster och *sui generis*-rätten samt även allmänna resonemang om länkningstekniken, vilka är av betydelse.

Även i de avsnitt av uppsatsen som behandlar *sui generis*-rätten mer generellt har arbetet i viss mån baserats på utländsk litteratur, eftersom svensk doktrin endast kortfattat och översiktligt redogör för skyddsformen. Angående tolkningen av databasdirektivets materiella regler har emellertid, av naturliga skäl, de fyra domar som EG-domstolen (EGD) avkunnade den 9 november 2004 varit av avgörande betydelse.⁵ Rättsfallen utgör uttömmande den EG-rättsliga praxis som finns på området och medför att doktrin som författats före EGDs avgöranden har fått användas med viss försiktighet.

1.5 Disposition

Den fortsatta framställningen disponeras enligt följande. Uppsatsen inleds i kapitel två med en kort översikt över hur databaser kan skyddas i svensk rätt. I kapitel tre ges sedan en allmän bakgrund till arbetet. Kapitlet behandlar det särskilda databasskyddet inbegripet historik, syfte och de materiella reglernas innehåll så att läsaren skall få en grundläggande förståelse för skyddsformen. I kapitlet diskuteras även i viss mån de diskrepanser som finns mellan databasdirektivets regler och den svenska lagen och hur dessa diskrepanser skall tolkas för svenskt vidkommande. I kapitel fyra ges en översiktlig introduktion till den teknik som behandlas i uppsatsen. I kapitlet beskrivs funktionerna bakom Internet, webben, söktjänster och länkning i syfte att ge juristen en uppfattning om hur tekniken fungerar, vilket är nödvändigt för denne att ha med sig i den fortsatta framställningen. I kapitel fem belyses sedan de juridiska problemställningar som tidigare redovisad teknik kan ge upphov till i samband med söktjänstens verksamhet. I avsaknad av svensk rättspraxis redogörs även ingående i kapitlet för de europeiska rättsfall som finns på området i avsikt att finna vägledning hur problemet kan lösas i svensk rätt. Detta åtföljs av en analys i kapitel sex. Analysen besvarar inledningsvis frågan huruvida webbplatser skyddas av *sui generis*-rätten. Efter detta diskuteras huruvida rättsinnehavarens ensamrätt omfattar rätten att förbjuda söktjänstens verksamhet. Kapitlet innehåller avslutningsvis ett resonemang om vad som kan tillmätas betydelse vid en intrångsbedömning. Uppsatsen avrundas slutligen med kapitel sju, innehållande korta slutsatser.

---

⁵ Se mål C-338/02 *Fixtures Marketing Ltd mot Svenska Spel AB*; C-444/02 *Fixtures Marketing Ltd mot Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP)*; C-46/02 *Fixtures Marketing Ltd mot Oy Veikkaus Ab*; C-203/02 *The British Horseracing Board Ltd m.fl. mot William Hill Organization Ltd*. Vid tiden för författandet av denna uppsats är målen ännu inte införda i European Case Reporters (ECR).

2 Allmänt om databasskydd

Sammanställningar av verk eller annat material har sedan lång tid tillbaka ansetts vara skyddsvärda objekt i den svenska och internationella upphovsrätten. I ett historiskt perspektiv var det sammanställningar i pappersform eller på annat dylikt material som skyddades. I dag är det främst elektroniska databaser tillgängliga både online och offline som åtnjuter rättsordningen skydd. Som exempel kan nämnas elektroniska bibliotek, produktkataloger för e-handel, serviceinformation av olika slag, samt multimedieprodukter i form av exempelvis webbplatser eller uppslagsverk på cd-rom.⁶ En databas kan följaktligen vara en sammanställning av uppgifter eller andra element av mycket varierande slag, från en enkel adresslista till avancerade multimedieprodukter.

Den svenska lagen skyddar databaser på olika sätt beroende på vilken typ av sammanställning som det handlar om.⁷ Enligt 1 § URL skyddas en databas i egenskap av upphovsrättsligt verk antingen genom att innehållet består av upphovsrättsligt skyddade verk som *indirekt* ger databasen skydd eller genom att databasen i sig utgör ett *självständigt verk*. I det senare fallet skyddas databasens struktur förutsatt att kravet på originalitet är uppfyllt. Originalitetskravet innebär att databasen skall vara ett resultat av upphovsmannens intellektuella skapelse.⁸ Av detta följer att innehållet i databasen skall ha arrangerats och presenterats på ett kreativt sätt och därmed inte enligt enkla organisationsprinciper såsom exempelvis alfabetisk eller kronologisk ordning. Eftersom strukturen skyddas, saknar det betydelse huruvida innehållet i databasen utgörs av oskyddat material. Det är alltså tillåtet att utnyttja enskilda uppgifter ur databasen i den mån inte databasens struktur eftergörs.

Enligt 5 § URL skyddas en databas bestående av verk eller delar av verk som ett *samlingsverk*, förutsatt att detta uppfyller kravet på originalitet. Med andra ord måste urvalet, arrangemanget och presentationen av de ingående verken vara ett resultat av upphovsmannens intellektuella skapande. Det är alltså den särpräglade sammanställningen i sig som skyddas och inte de enskilda verken.⁹ Skyddet är därför av begränsad betydelse eftersom en intrångssituation kräver att den särpräglade sammanställningen har kopierats, vilket borde innebära hela eller mycket stora delar av databasen.

Slutligen skyddar 49 § URL databaser som inte är att anse som upphovsrättsliga verk. Därmed uppställs inget krav på originalitet. Denna skyddsform kommer att redogöras utförligt för i nästkommande kapitel.

---

⁶ Lindberg/Westman, 2001, s. 235; Lipton, 2003, s. 139.

⁷ Termen databas används inte i URL. I stället har begreppet sammanställning valts för att indikera att lagen inte enbart omfattar digitala databaser. Se prop. 1996/97:111, s. 27 samt även under avsnitt 3.4 i denna framställning.

⁸ Prop. 1996/97:111, s. 29.

⁹ Prop. 1960:17, s. 79.

3 *Sui generis*-skyddet för databaser

3.1 Inledning

Som nämnts i föregående kapitel, skyddar 49 § URL databaser som inte är att betrakta som upphovsrättsliga verk. Denna bestämmelse kan sägas bestå av två regler, vilka härstammar från regelverk med olika historiskt ursprung. Dessa regelverk är den svenska upphovsrätten som sedan lång tid tillbaka ger ett särskilt databasskydd, det så kallade katalogskyddet i 49 § URL, samt EG-rätten, vilken i direktiv 96/9/EG om rättsligt skydd för databaser föreskriver en relativt ny skyddsform för databaser, *sui generis*-skydd, vilken har införts i 49 § URL.

Detta kapitel kommer att redogöra för ovan nämnda regler, inbegripet historik, syfte samt de materiella reglernas innehåll. För tydlighetens skull kommer regeln i 49 § URL benämnas katalogregeln före implementeringen av EG-direktivet och *sui generis*-rätt därefter. Med *sui generis*-rätt avses en rätt av sitt eget slag. Det innebär att det är en rättighetsform som skiljer sig från det upphovsrättsliga skyddet.

3.2 Historik

3.2.1 Katalogregeln i 49 § URL

Allt sedan tillkomsten av URL år 1960 har ett särskilt skydd för icke-originella sammanställningar, det så kallade katalogskyddet i 49 § URL, funnits i svensk rätt. Katalogskyddet infördes på grund av att produkter, vari ett stort antal uppgifter sammanställts, såsom kataloger, prislistor, adresskalendrar och andra trycksaker, vilka inte uppnådde kravet på att vara upphovsrättsliga verk ansågs representera ett betydande värde. Det betydande värdet låg i att sammanställningarna krävde ett omfattande arbete, samt betydande omkostnader, för insamling och bearbetning av det material som ingick i sammanställningen.¹⁰ Att det sedan med hjälp av fototeknik skulle vara enkelt att kopiera sammanställningen ansågs av den så kallade Auktorrättskommittén vara otillfredsställande.¹¹ Enligt departementschefen var en specialbestämmelse som denna även betydelsefull av den anledningen att det skulle minska åberopandet av upphovsrätten och därigenom skulle det undvikas att domstolarna tvingades medge upphovsrättsligt skydd för arbeten av mindre kvalificerat slag.¹²

---

¹⁰ SOU 1956:25, s. 390; prop. 1960:17, s. 268 f.

¹¹ SOU 1956:25, s. 390.

¹² Prop. 1960:17, s. 269.

Skyddsföremålet i 49 § URL utgjorde en sammanställning av ett stort antal uppgifter. Bedömningen av vad som skulle konstituera ett stort antal uppgifter överlämnades till rättstillämpningen. I NJA 1985 s. 813 var frågan föremål för prövning. Högsta Domstolen (HD) ansåg att ett antal krukväxtkort, tillsammans innehållande omkring 1250 uppgifter, var att betrakta som ett stort antal uppgifter och sålunda föremål för katalogskydd enligt 49 § URL. Hänsyn togs inte bara till att det var 1250 uppgifter, utan även till att käranden hade lagt ned betydande tid på sammanställningen.

Ensamrätten bestod i ett skydd mot eftergörande under 10 år efter utgivningen. Eftergörande innebar direkt kopiering av sammanställningen, det vill säga arbetet som sådant, eller en väsentlig del av detta. De enskilda sakuppgifterna var alltså inte skyddade.¹³ Ensamrätten var ursprungligen inskränkt till förmån för kopiering för enskilt bruk samt citaträtten.

Katalogskyddet var, trots att det återfanns i URL och trots att det var tillämpligt även om arbetet eller delar av det var föremål för upphovsrätt, väsensskilt från det upphovsrättsliga skyddet. 49 § URL kom att tillhöra de till upphovsrättens närstående rättigheter och var att anse mer som ett skydd mot illojal konkurrens än en immateriell rättighet. Bestämmelsen har dock sedan dess tillkomst 1960 varit föremål för revision vid ett par tillfällen i den bemärkelsen att ensamrätten har inskränkts i takt med att upphovsrätten har förändrats. Inskränkningarna i det upphovsrättsliga skyddet har nämligen traditionellt ansetts bära få motsvarande tillämplighet vad gäller inskränkningar i ensamrätten till kataloger.¹⁴ Genom hänvisningar till inskränkningar i upphovsrätten har katalogskyddet närmast sig upphovsrätten i vissa avseenden.

Även rättsordningarna i de övriga nordiska länderna innehöll en katalogregel, vilket således var ett särdrag för nordisk rätt.¹⁵ Katalogregeln hade dock inte den genomslagskraft som man hoppades på och i Sverige har bestämmelsen haft störst betydelse för telefonkatalogsproducenter.¹⁶ I takt med digitaliseringen och framväxten av dagens moderna informationssamhälle, där onlinedatabaser är en viktig resurs, insågs även inom EU behovet av att skydda icke-originella sammanställningar. Med den nordiska katalogregeln delvis som förebild antogs direktiv 96/9 EG om rättsligt skydd för databaser. Till följd av databasdirektivet och Sveriges EG-rättsliga förpliktelser har 49 § URL, sedan den 1 januari 1998, ny lydelse.¹⁷ Implementeringen av databasdirektivet har dock kritiserats starkt och är mycket omdebatterat i doktrinen.¹⁸ En redogörelse för implementeringen kommer att ges under avsnitt 3.4.

---

¹³ Ibid.

¹⁴ Se exempelvis prop. 1973:15 s. 170; prop. 1977/78:97 s. 134; prop. 1985/86:79 s. 29.

¹⁵ Karnell, 1999, s. 56 f. Katalogskyddet trädde i kraft årsskiftet 1960/61 i de nordiska länderna med undantag för Island där det trädde i kraft 1975.

¹⁶ Koktvedgaard/Levin, 2003, s. 85.

¹⁷ Införlivandet av databasdirektivet skedde genom Ds 1996:71 och prop. 1996/97:111.

¹⁸ Se om detta Karnell, 1999, s. 56 ff.; Rosén, 1998, s. 33 ff.

3.2.2 Databasdirektivet

Frågan om rättsligt skydd för databaser inom EU var en långdragen process som väcktes år 1988 i the EC Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology (Green Paper)¹⁹, i vilket kommissionen föreslog harmonisering av det rättsliga skyddet för databaser, och som slutligen resulterade i antagandet av databasdirektivet den 11 mars 1996. Arbetet med databasdirektivet var en del av en pågående reform för att förändra upphovsrätten inom EU. Kommissionens utredning i the Green Paper pekade på skillnaderna i skyddsnivå för databaser som rådde mellan medlemsstaternas rättsordningar samt behovet av en uniform reglering inom gemenskapen för skapandet av en europeisk informationsmarknad. För upprättandet av en sådan marknad fick inga hinder mot fritt flöde av information mellan medlemsstaterna finnas.²⁰ Vidare noterades att databasmarknaden hade vuxit enormt de senaste åren.²¹

Det första förslaget till direktiv lades fram den 15 april 1992 men kom att ändras ett par gånger innan det slutgiltiga direktivet antogs.²² I det första utkastet motiverades tillskapandet av ett databasdirektiv med att det var ekonomiskt nödvändigt att skydda den europeiska databasindustrin. Den växande databasindustrin, främst inom kategorin onlinedatabaser, ansågs vara av betydande vikt för den ekonomiska utvecklingen inom EU med beaktande av att information hade fått en ökad betydelse som handelsvara.²³ Mot bakgrund av att det var resurskrävande att framställa databaser men enkelt att mångfaldiga dem, samt att skyddet i flera länder var bristfälligt, var det enligt kommissionen nödvändigt att harmonisera reglerna för skydd av databaser framställda inom EU. Harmoniserade skyddsregler skulle öka investeringsviljan och produktionen av databaser och därigenom främja den europeiska databasindustrin i konkurrensen med bland annat USA.²⁴

Under arbetets gång med att bearbeta fram det slutgiltiga direktivet förändrades det ursprungliga förslaget fundamentalt avseende skyddets omfattning och beskaffenhet och det slutliga *sui generis*-skyddet kom att bli både bredare och starkare än vad som avsetts från början.²⁵ I det första utkastet var *sui generis*-skyddet en mycket begränsad rättighet som i princip endast skulle skydda rättighetsinnehavaren mot illojal användning i form av utdrag och återanvändning för kommersiella ändamål.²⁶ Syftet var att ge ett snävt skydd för databasproducenter i form av skydd mot illojal

---

¹⁹ The EC Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology 1988, COM (88) 172 Final [cit. Green Paper].

²⁰ Green Paper, p. 6.2.1.

²¹ Ibid.

²² Commission of the European Communities, proposal for a COUNCIL DIRECTIVE on the legal protection of databases, COM (92) 24 final-SYN 393 [cit. First Draft].

²³ Explanatory Memorandum for a Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases, COM (92) 24 final – SYN 393, p. 1.2, 2.1.1 [cit. Explanatory Memorandum].

²⁴ A. a. p. 1.1, 1.4, 2.2.11.

²⁵ Davison, 2003, s. 51.

²⁶ First Draft, artikel 1 (2).

konkurrens.²⁷ Kommissionen påpekade att ett skydd mot illojal konkurrens inte skulle komma att hindra det fria flödet av information samt att informationen i sig inte skulle vara föremål för skydd.²⁸ Skydd skulle heller inte ges om innehållet i databasen var föremål för upphovsrättsligt skydd. Rätten var även begränsad genom att medlemsstaterna skulle införa regler om tvångslicensiering.²⁹ Vidare skulle enbart elektroniska databaser skyddas. Skyddstiden föreslogs vara 10 år.³⁰

Det slutgiltiga resultatet blev en brett definierad *sui generis*-rätt, vilken inte enbart skyddar innehavaren mot illojal användning av databasen för kommersiellt ändamål utan även mot annan oauktoriserad användning. Detta ansågs nödvändigt, eftersom enhetliga stadganden mot illojal konkurrens saknades i medlemsstaternas rättsordningar.³¹ Vidare är den slutliga *sui generis*-rätten tillämplig på databaser oavsett medium och oavsett om innehållet i databasen är upphovsrättsligt skyddat. Skyddstiden har även förlängts till 15 år. Reglerna om tvångslicensiering har vidare tagits bort.

3.3 Databasdirektivets materiella innehåll

Som ovan angivits antogs databasdirektivet den 11 mars 1996. Senast den 1 januari 1998 skulle direktivet vara införlivat i medlemsstaternas rättsordningar. Direktivet inleds med en ingress innehållande 60 punkter. I ingressen rättfärdigas instiftandet av direktivet med de grunder som redovisades i the Green Paper samt efterföljande dokument. Vidare ges viss vägledning angående tolkningen av direktivets materiella regler, vilka förutom *sui generis*-skyddet innehåller bestämmelser om upphovsrättsligt skydd. De materiella reglerna återfinns i 16 artiklar uppdelade på fyra kapitel, vari *sui generis*-rätten specifikt behandlas i artikel 7-11 under kapitel III. Upphovsrätten behandlas särskilt i kapitel II medan kapitel I och IV innehåller gemensamma bestämmelser för båda skyddsformerna.

3.3.1 Tillämpningsområde

Begreppet databas är gemensamt för både upphovsrätten och *sui generis*-rätten och återfinns i artikel 1 (2). Med databas avses i direktivets mening ”en samling av verk, data eller andra självständiga element som sammanställts på ett systematiskt och metodiskt sätt och som var för sig är tillgänglig genom elektroniska medier eller på något annat sätt”. För att en databas skall omfattas av direktivet, skall den sålunda bestå av en samling självständiga element, vilka har arrangerats på ett systematiskt eller

---

²⁷ Explanatory Memorandum, p. 3.2.7.

²⁸ A. a. p. 3.2.8

²⁹ First Draft, artikel 2 (5), 8 (1).

³⁰ A.a. artikel 9 (3).

³¹ Se ingressen p. 6.

metodiskt sätt, och som är individuellt tillgängliga. Definitionen är som synes väldigt bred och täcker alla slags databaser oavsett medium.³²

Med självständiga element avses att materialet i databasen skall ha samma informativa, litterära, konstnärliga eller musikaliska innehållsvärde oavsett om det används särskilt eller tillsammans med de andra elementen.³³ Utanför tillämpningsområdet skall därmed exempelvis filmverk falla, eftersom varje del i en film är integrerade i varandra och utgör en del av en pågående historia.³⁴ Kraven på att elementen måste ha sammanställts på ett systematiskt och metodiskt sätt, och att de är individuellt tillgängliga, innebär att en databas måste innefatta någon form av metod eller system som möjliggör sökning och lokalisering av individuella uppgifter i databasen.³⁵ Osorterade data faller sålunda utanför tillämpningsområdet.³⁶ Något krav föreligger dock inte på att den systematiska eller metodiska sammanställningen fysiskt har lagrats på ett organiserat sätt.³⁷ Logiska sammanställningar som uppkommer till följd av ett sökprogram eller hypertextlänkar torde således omfattas av definitionen databas.³⁸

3.3.2 *Sui generis*-rättens skyddsföremål

Av artikel 7 (1) framgår att *sui generis*-skydd skall tillerkännas en databas som vid ”anskaffning, granskning eller presentation visar sig innehålla en kvantitets- eller kvalitetsmässigt sett väsentlig investering”. Förutsättningarna för att erhålla skydd är sålunda att en kvantitativ eller kvalitativ väsentlig investering har gjorts och att denna kan hänföras till anskaffningen, granskningen eller presentationen av innehållet i databasen. Huruvida databasen eller dess innehåll också är föremål för upphovsrättsligt skydd är utan betydelse.³⁹

Vad som utgör en kvantitets- eller kvalitetsmässigt sett väsentlig investering framgår inte av direktivet. Ingressen ger inte heller någon vidare vägledning. Ur den kan utläsas att investeringen kan vara av ekonomisk art men också att den kan bestå i nedlagd tid och energi. Både finansiella och mänskliga resurser är följaktligen relevanta vid bedömningen. Det kan även utläsas att tekniska resurser som tagits i anspråk är av betydelse.⁴⁰ Vidare framgår att en CD innehållande musik inte skall anses vara kvalificerad för *sui generis*-skydd, eftersom en sådan inte utgör en tillräckligt stor investering.⁴¹

---

³² Det senare framgår av artikel 1 (1). Se även ingressen p. 14, 17.

³³ Mål C-444/02 p. 29.

³⁴ Ingressen p. 17; Se härtill Riis, 2001, s. 99.

³⁵ Mål C-444/02 p. 30.

³⁶ Leistner, 2002, s. 443; Lindberg/Westman, 2001, s. 235.

³⁷ Ingressen p. 21.

³⁸ Lindberg/Westman, 2001, s. 235.

³⁹ Artikel 7 (4).

⁴⁰ Ingressen p. 40, 7.

⁴¹ Ingressen p. 19.

Av det anförda bör sannolikt följa att kravet på väsentlig investering innebär att inte varje investering av pengar, tid eller annan ansträngning är tillräcklig för att uppnå rättsligt skydd. Det är dock osäkert vilken nivå på investeringen som krävs för att den skall klassas som väsentlig. Om detta spörsmål råder det också delade meningar i doktrinen. Med beaktande av att begreppet väsentlig i juridiska sammanhang oftast brukar beteckna högt ställda krav och att det vid för låga krav finns en risk att det skapas ett skydd för informationen i sig, torde det naturliga vara att kraven på väsentlig investering ställs ganska högt.⁴² Generellt sett har emellertid de nationella domstolarna accepterat ganska lågt ställda krav på investeringen.⁴³ En annan oklarhet rörande begreppet väsentlig investering är hur den skall värderas, det vill säga huruvida det är den faktiska investeringen som skall beaktas eller om en objektiv bedömning skall göras. Eftersom det specifika föremålet för *sui generis*-rätten är att skydda den investering som gjorts, borde den faktiska investeringen också vara den som ligger till grund för bedömningen.⁴⁴

Som ovan framkommit, föreligger även ett adekvanskrav i att investeringen skall avse anskaffningen, granskningen eller presentationen av uppgifterna i databasen. Adekvanskravet innebär att endast investeringar som läggs ned på själva upprättandet av databasen skall tillmätas betydelse.⁴⁵

Investeringar som görs vid anskaffning av uppgifterna i en databas avser de resurser som läggs ned på att söka befintliga fakta och att samla dessa i en databas. Skapandet av uppgifter som skall ingå i en databas faller således inte in under begreppet anskaffning och de resurser som används till skapandet skall därmed inte räknas som investering i direktivets mening.⁴⁶ Även om framställaren inte får tillgodoräkna sig de resurser som läggs ned på skapandet av uppgifterna behöver dock inte *sui generis*-skydd uteslutas. Framställaren kan åberopa *sui generis*-skydd, trots att denne först skapar uppgifterna och sedan använder dem för att upprätta en databas, under förutsättning att vederbörande kan visa att det vid anskaffningen, granskningen eller presentationen av uppgifterna ytterligare har gjorts en väsentlig investering som är självständig från skapandet av uppgifterna.⁴⁷ Detta torde således innebära att framställaren måste visa på två separata investeringar. Med andra ord skall det vara möjligt för databasproducenten att separera investeringen i att skapa uppgifterna från investeringen i att

---

⁴² Se angående denna uppfattning Lindberg/Westman, 2001, s. 243; Leistner, 2002, s. 449; Jfr dock Tritton et. al., s. 361; Vogt Lorentzen, 2004, s. 125; GA Stix-Hackl i C-444/02 p. 55. Se även Derclaye, 2005, s. 17, 21. Författaren skriver att franska domstolar verkar anse att kravet skall vara lågt medan tyska domstolar är mer splittrade.

⁴³ Se Derclaye, 2005, s. 21. Författaren skriver också att domstolarna generellt sett inte resonerar grundligt huruvida kraven skall vara låga eller höga, utan att det bara har blivit så. Se även Leistner, 2003, s. 142.

⁴⁴ Se ingressen p. 40; Se här till Vogt Lorentzen, 2004, s. 123 f.; Jfr dock Lindberg/Westman, 2001, s. 242 f.

⁴⁵ Mål C-338/02 p. 23; C-444/02 p. 39; C-46/02 p. 33; C-203/02 p. 30. Detta följer enligt EGD av ingressen p. 9, 10 och 12 vari syftet med direktivet anges vara att skydda och främja investeringar i system för datalagring och databehandling.

⁴⁶ Mål C-338/02 p. 24 f.; C-444/02 p. 40 f.; C-46/02 p. 34 f.; C-203/02 p. 32 f.

⁴⁷ Mål C-338/02 p. 29; C-444/02 p. 45; C-46/02 p. 39; C-203/02 p. 35.

upprätta databasen. Investeringarna kan därmed inte vara identiska utan måste vara självständiga från varandra.⁴⁸

Investeringar knutna till granskning av uppgifterna i en databas är de resurser som läggs ned, både vid upprättandet och under tiden databasen är i drift, på att kontrollera att uppgifterna i databasen är korrekta. Kontrollen skall ske i syfte att säkerställa att informationen i databasen är tillförlitlig.⁴⁹ Kontroll som vidtas i samband med skapandet av uppgifter vilka senare kommer att föras in i en databas skall, precis som vad gäller vid anskaffning av uppgifter, inte beaktas vid bedömningen av huruvida det föreligger en väsentlig investering.⁵⁰

Med investering hänförlig till presentation åsyftas de resurser som läggs ned på att ordna elementen i databasen systematiskt och metodiskt och att tillse att de blir individuellt tillgängliga. Det rör sig alltså om investeringar i någon form av informationsbehandlingsfunktion.⁵¹ Som exempel på informationsbehandlingsfunktion kan nämnas innehållsförteckning, index, översikt eller en särskild klassificeringsmetod som möjliggör att på teknisk väg söka och hitta självständiga element i databasen.⁵²

För att sammanfatta något kan sägas att begreppet väsentlig investering anger en rättslig standard som likt det upphovsrättsliga originalitetskravet får bedömas efter förutsättningarna i varje enskilt fall. Även om det inte precis går att definiera vad som avses med väsentlig investering saknas i direktivet och dess ingress någon form av förklaring eller vägledning hur exempelvis en investering skall värderas eller mätas och vilken nivå som krävs på en investering. Det medför att begreppet är mycket svårtolkat. EGD har dock, åtta år efter direktivets tillkomst, gjort vissa klargöranden angående tolkningen. Det råder emellertid fortfarande brist på förtydliganden i så viktiga frågor som nämnts ovan. Fram till dess att EGD ger sin syn på saken kan det endast spekuleras om detta i doktrinen och i de nationella domstolarna.

Svårigheten att tolka begreppet väsentlig investering avspeglas i nationell praxis. Tolkningen skiljer sig nämnvärt mellan de olika domstolarna.⁵³ Något som diskuterats i doktrin, främst i Nederländerna och Tyskland, och som även tillämpats av domstolarna i vissa fall är den så kallade *spin off*-teorin. Denna innebär att databaser, vilka uppkommer som en biprodukt av databasproducentens huvudverksamhet inte skall anses uppfylla investeringskravet och därmed inte åtnjuta *sui generis*-skydd.⁵⁴ Det betyder

---

⁴⁸ Obergfell, 2004, s. 336; Se även Davison/ Hugenholtz, 2005, s. 115 f.

⁴⁹ Mål C-338/02 p. 27; C-444/02 p. 43; C-46/02 p. 37; C-203/02 p. 34.

⁵⁰ Mål C-203/02 p. 34.

⁵¹ Mål C-338/02 p. 27; C-444/02 p. 43; C-46/02 p. 37.

⁵² Mål C-444/02 p. 30.

⁵³ För översikt av nationell praxis se The Database Right File, Institute for Information Law, University of Amsterdam, www.ivir.nl/files/database/index.html samt Hugenholtz, 2001 och Derclaye, 2005, s. 2 ff. Till viss del kommer detta även redovisas under avsnitt 5.2 i framsällningen.

⁵⁴ Derclaye, 2004, s. 402.

med andra ord att en databas som uppkommer till följd av en investering i något annat än upprättandet av databasen inte kvalificeras för skydd.⁵⁵ EGD har inte explicit nämnt *spin off*-teorin, men genom att göra en distinktion mellan att skapa och att anskaffa data har domstolen anslutit sig till ett av *spin off*-teoriens huvudargument.⁵⁶ Av domstolens uttalande kan emellertid inte dras någon slutsats att *spin off*-teorin fått ett EG-rättsligt erkännande.

3.3.3 Ensamrättens innehåll

3.3.3.1 Utdrag och återanvändning

Av artikel 7 (1) framgår att ensamrätten till en databas består i att ”förbjuda utdrag och/eller återanvändning av hela eller kvalitativt eller kvantitativt sett väsentlig del av databasens innehåll”. Ensamrätten omfattar sålunda enbart hela eller en väsentlig del av databasen. Värt att notera är också att begreppen utdrag och återanvändning för att beteckna rättsinnehavarens ekonomiska ensamrätt är nya inom immaterialrätten.⁵⁷

I artikel 7 (2) återfinns definitioner av vad som utgör utdrag och återanvändning i direktivets mening. Med utdrag avses ”en varaktig eller tillfällig överflyttning av hela eller en väsentlig del av innehållet i en databas, oberoende av på vilket sätt och i vilken form detta sker”. Med återanvändning avses ”när hela eller en väsentlig del av innehållet görs tillgängligt för allmänheten genom spridning av exemplar, uthyrning, on-line överföring eller överföring i någon annan form”. Av ordalydelsen följer att begreppen utdrag och återanvändning skall tolkas extensivt.⁵⁸

Tolkningen av begreppen skall göras mot bakgrund av *sui generis*-skyddets syfte.⁵⁹ Av ingressen framgår att databasproducenten skall skyddas mot en användares förfoganden som går utöver dennes lagliga rätt och därmed är till men för investeringen. Som exempel nämns produktion av otillbörligen konkurrerande produkter. Även annan typ av användning som undergräver databasproducentens investering på ett väsentligt sätt inbegrips.⁶⁰ Av detta följer att varje otillåtet förfogande, som består i att tillägna sig resultatet av databasproducentens investering eller att tillgängliggöra databasen för allmänheten, varigenom databasproducenten går miste om intäkter och därigenom förlorar kostnadstäckning för sin investering omfattas av begreppen utdrag och återanvändning. Huruvida det otillåtna förfogandet sker direkt ur databasen eller indirekt genom en kopia saknar betydelse vid bedömningen.⁶¹ Vidare förlorar rättsinnehavaren inte, genom att databasen görs tillgänglig online, antingen av denne själv eller med dennes samtycke,

---

⁵⁵ Reeskamp, 2002, s. 72.

⁵⁶ Se Davison/ Hugenholtz, 2005, s. 114.

⁵⁷ En databasproducent tillerkänns enbart ekonomisk ensamrätt. Databasproducenten åtnjuter alltså inte, till skillnad från upphovsmannen, någon ideell rätt.

⁵⁸ Mål C-203/02 p. 51.

⁵⁹ A.a. p. 45.

⁶⁰ Ingressen p. 42.

⁶¹ Mål C-203/02 p. 51, 53.

sin rätt att förbjuda utdrag eller återanvändning. Rättsinnehavaren kan dock inte under sådana förutsättningar förhindra tredje man att söka i databasen.⁶²

Som framkommit ovan, begränsas databasproducentens rätt genom att denne enbart kan förhindra utdrag eller återanvändning som avser hela eller en kvalitativ eller kvantitativ väsentlig del av databasens innehåll. Vid bedömandet av om en viss del av databasen är väsentlig skall ses till investeringen som databasproducenten har gjort och den skada som förorsakats denna på grund av utdraget eller återanvändningen av denna del av databasen. Värdet i, eller betydelsen av, de uppgifter som är föremål för utdrag eller återanvändning skall inte beaktas.⁶³ Huruvida det är fråga om en kvantitativt väsentlig del av databasens innehåll skall avgöras genom att mängden utdragna eller återanvända uppgifter jämförs med den totala mängden uppgifter i databasen.⁶⁴ Vid den kvalitativa bedömningen skall istället ses till storleken på den investering som lagts ned på anskaffning, presentation och granskning av de uppgifter i databasen som är föremål för utdrag eller återanvändning, oavsett hur det förhåller sig med kvantiteten.⁶⁵ För att de olovligt använda uppgifterna i databasen skall anses utgöra en kvalitativt väsentlig del av den skall således de berörda uppgifterna i samband med anskaffning, presentation eller granskning ha varit föremål för en väsentlig investering.

Av det som redogjorts för ovan följer att framställarens exklusiva rätt är begränsad till hela eller en väsentlig del av databasen. Detta innebär att *sui generis*-rätten ger skydd enbart för databasen i sig och inte de enskilda uppgifterna. Det står därmed envar fritt att utnyttja en icke-väsentlig del av uppgifterna i en databas. Vem som helst kan exempelvis samla information från någon annans skyddade databas och sedan använda uppgifterna till att framställa en egen databas så länge de insamlade uppgifterna inte utgör en väsentlig del av innehållet i den förra databasen. Det följer också naturligt av huvudprincipen att information som sådan skall hållas fri.

3.3.3.2 Återkommande och systematisk användning av icke-väsentliga delar av databasen

Ensamrätten i artikel 7 (1) kompletteras i artikel 7 (5) med ett skydd mot vissa former av återkommande och systematiska utdrag eller återanvändning av icke-väsentliga delar av databasen. Denna regel är följaktligen ett undantag från principen att *sui generis*-rätten inte skyddar de individuella faktauppgifterna, utan endast sammanställningen som sådan. Bestämmelsen kom till för att förhindra förfoganden som syftar till att kringgå artikel 7 (1) genom successivt utnyttjande av mindre delar av databasen.⁶⁶

---

⁶² A. a. p. 55, 61.

⁶³ A. a. p. 69, 72.

⁶⁴ A. a. p. 70.

⁶⁵ A. a. p. 71.

⁶⁶ A. a. p. 86.

För att rättsinnehavaren skall åtnjuta skydd enligt denna regel, skall de återkommande och systematiska utnyttjandena av databasen hänföras till ”förfoganden som strider mot normalt bruk av basen eller som orsakar databasproducenternas lagstadgade rättigheter oförsvarlig skada”. Denna bestämmelse skall tolkas så att den systematiska och återkommande användningens kumulativa effekt skall innebära att utdrag eller återanvändning motsvarande vad som anges i artikel 7 (1) vidtas. Härvidlag följer att förfogandet skall motsvara utdrag eller återanvändning av hela eller en väsentlig del av databasen. Detta förfogande skall allvarlig skada rättsinnehavarens investering. Vidare skall det olovliga förfogandet, för att strida mot normalt bruk eller orsaka databasproducenten oförsvarlig skada, vara avsett att kringgå artikel 7 (1), det vill säga vara avsett att återskapa eller tillgängliggöra hela eller en väsentlig del av databasen.⁶⁷ Av principiell betydelse är således att begreppet normalt bruk syftar till den kumulativa effekten och inte på vilka former av användning som kan förbjudas.⁶⁸ Vidare måste begreppet oförsvarlig skada vara synonymt med allvarlig skada.

3.3.4 Inskränkningar i *sui generis*-rätten

I direktivet föreskrivs även vissa inskränkningar i *sui generis*-rätten. Dessa återfinns i artikel 8 och 9. Artikel 8 är inte av intresse för framställningen i övrigt och kommer därmed inte att behandlas här.

Inskränkningarna i artikel 9 ger en behörig användare rätt att, utan tillstånd av rättighetsinnehavaren, göra utdrag ur eller återanvända en väsentlig del av en databas som har gjorts tillgänglig för allmänheten. Detta gäller utdrag för enskilt bruk av en icke-elektronisk databas, utdrag inom undervisningsverksamhet eller för vetenskaplig forskning, förutsatt att källan anges samt utdrag eller återanvändning på grund av allmän säkerhet.

3.3.5 Databasproducenten

Sui generis-rätten tillkommer den som har framställt databasen, det vill säga den som har gjort den väsentliga investeringen. Ur ingressen kan utläsas att databasproducenten är den som har tagit initiativet samt risken vid investeringen i databasen. Detta utesluter exempelvis underleverantörer från att vara producenter.⁶⁹ Till skillnad från upphovsrätten finns inget krav på att databasproducenten skall vara en fysisk person. Även en juridisk person kan vara databasproducent.

För att en databas skall åtnjuta skydd, framställer artikel 11 krav på att databasproducenten eller rättsinnehavaren är medborgare eller stadigvarande

---

⁶⁷ A. a. p. 86-89. Se härtill Karnell, 2005, s. 209.

⁶⁸ Denna tolkning är i viss mån tveksam sett till artikelns ordalydelse. Men eftersom EGD har tolkat bestämmelsen enligt ovan så kommer framställningen att bygga på det synsättet.

⁶⁹ Ingressen p. 41.

bosatt i en medlemsstat eller, i fråga om en juridisk person, har sitt huvudkontor eller huvudanläggning inom gemenskapen. Fysiska och juridiska personer i tredje land kan åtnjuta skydd i enlighet med databasdirektivet under förutsättning att det finns ett avtal mellan tredje land och Europarådet. Sådana avtal, vilka skulle bygga på reciprocitet, kommer med all sannolikhet att ingås endast med tredje land som erbjuder ett likartat skydd för databaser.⁷⁰

3.3.6 Skyddstid

Sui generis-skyddet uppkommer automatiskt och av artikel 10 framgår att skyddet varar i 15 år från det att databasen har fullbordats. Om innehållet i en databas är föremål för en kvalitativt eller kvantitativt sett väsentlig ändring, med resultatet att det har skett en ny kvalitativt eller kvantitativt väsentlig investering, kan ändringen enligt artikel 10 (3) skyddas med en egen skyddstid. En sådan ändring kan vara i form av utplåningar och tillägg. Av ingressen framgår att även en omfattande granskning av databasens innehåll kan utgöra en ny väsentlig investering och därmed leda till en ny skyddstid.⁷¹ I övrigt saknas vägledning hur kvalitativ och kvantitativ skall tolkas. Det får emellertid antas att begreppen skall ha samma betydelse som vid tolkningen av artikel 7 (1).

3.4 Implementeringen av databasdirektivet i svensk rätt

Som tidigare nämnts, har den svenska implementeringen av databasdirektivet kritiserats på flera håll i doktrinen. Anledningen till detta är främst att lagstiftaren har valt att avvika från databasdirektivets ordalydelse. I detta avsnitt skall ges en kort redogörelse för hur direktivet har införlivats i svensk rätt i de delar som skiljer sig från direktivet och som är av betydelse för framställningen. Kritiken kommer att lämnas utanför framställningen.⁷²

Implementeringen av databasdirektivet skedde i stort genom att små ändringar vidtogs i 49 § URL, det vill säga i den gamla katalogregeln.⁷³ Liksom före implementeringen används inte termen databas i den svenska lagen utan bestämmelsens tillämpningsområde avser ”en katalog, en tabell eller ett annat dylikt arbete”. Även begreppet ”sammanställning” används på flera ställen i lagtexten. Definitioner av dessa begrepp ges varken i lagtexten eller i förarbetena. De krav som databasdirektivet ställer på att elementen i en databas skall ha sammanställts på ett systematiskt och metodiskt sätt och

---

⁷⁰ Ett sådant avtal ingicks med Isle of Man den 1 november 2003. Se Nettleton/Obhi, 2004, s. 270.

⁷¹ Ingessen p. 55.

⁷² Se Karnell, 1999, s. 53 ff.

⁷³ Se Ds 1996:71; prop. 1996/97:11.

vara individuellt tillgängliga, tycks därför saknas i svensk rätt. Detta antagande förstärks av uttalanden i de förarbeten som föregick ändringen av 49 § URL. Det sades nämligen att en sådan begränsning saknar betydelse för svenskt vidkommande.⁷⁴ Tillämpningsområdet för 49 § URL synes därför vara vidare än databasdirektivets tillämpningsområde.

Angående *sui generis*-rättens skyddsföremål har i 49 § URL införts en bestämmelse om att sammanställningar som är föremål för en väsentlig investering skall erhålla skydd. Detta har förts in som ett alternativ till den tidigare gällande skyddsförutsättningen, det vill säga att en sammanställning skall innehålla ett stort antal uppgifter. Även om sammanställningar innehållande ett stort antal uppgifter många gånger är föremål för en väsentlig investering ansågs det ändå nödvändigt att ändra regelns skyddsföremål för att genomföra direktivet fullt ut. Vidare ansågs det otillfredsställande att inte behålla den gamla regleringen, eftersom vissa sammanställningar som tidigare skulle ha åtnjutit skydd fortsättningsvis skulle komma att falla utanför skyddsområdet.⁷⁵ Detta innebär följaktligen att fler databaser erbjuds skydd enligt den svenska bestämmelsen i jämförelse med vad databasdirektivet anger. Den svenska lagstiftaren fann det dock tillåtet för medlemsstaterna att föreskriva ett mer omfattande rättsskydd.⁷⁶

Även ensamrättens innehåll skiljer sig från direktivets regler. Den gamla katalogregeln i 49 § URL som gav ett skydd enbart mot eftergörande förändrades genom implementeringen till att ge väsentligen samma ekonomiska ensamrätt för en framställare av en databas som för den egentliga upphovsmannen.⁷⁷ Lagtekniskt genomfördes detta genom att ordalydelsen i 49 § URL ändrades till att föreskriva om en uteslutande ensamrätt att framställa exemplar och att göra databasen tillgänglig för allmänheten, samt genom att införa hänvisningar till den upphovsrättsliga ensamrätten.⁷⁸ Detta innebär att begreppen utdrag och återanvändning saknas i den svenska lagen. Jämfört med ensamrättens innehåll i direktivets mening, erbjuder därmed den svenska lagen en mer omfattande ensamrätt än direktivets regler.⁷⁹ Även här fann lagstiftaren det tillåtet att föreskriva mer omfattande regler än vad direktivet anger.⁸⁰

Vidare kommer artikel 7 (5) i direktivet inte till uttryck någonstans i den svenska lagtexten. I förarbetena återfinns endast ett vagt uttalande, vari sägs

---

⁷⁴ Prop. 1996/97:111, s. 34.

⁷⁵ A. a. s 39.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Jfr vad som ovan skrivits om katalogskyddet. Katalogregeln har, från att ha varit ett skydd mot illojal konkurrens, väsensskilt från upphovsrätten, kommit att bli, liksom upphovsrätten, en rättighet som erbjuder framställaren en stark ekonomisk ensamrätt.

⁷⁸ Se 2 § URL. Förändringar som kommer att ske i 2 § URL till följd av införlivandet av Infosoc-direktivet i svensk rätt kommer även att förändra ensamrätten för framställaren av en databas. Se Ds 2003:35.

⁷⁹ I begreppet tillgängliggörande för allmänheten ryms mer än i begreppet återanvändning.

⁸⁰ Prop. 1996/97:111, s. 27, 39.

att en upprepad användning av icke-väsentliga delar av en databas sammantaget kan anses innebära att en väsentlig del av arbetet använts.⁸¹

Den svenska lagen innehåller även betydligt fler inskränkningar i *sui generis*-rätten än de som kommer till uttryck i artikel 9 i direktivet. Direktivet tillåter dock de stater som innan databasdirektivet trädde i kraft hade ett likartat skydd att behålla de inskränkningar som traditionellt föreskrevs i det befintliga skyddet.⁸² Citaträtten är ett exempel på en inskränkning som är tillåten även efter implementeringen. Genom hänvisningar i 49 §, 3 stycket URL till olika bestämmelser i 2 kapitlet URL, det vill säga till inskränkningar i det upphovsrättsliga skyddet, har emellertid nya inskränkningar införts i databasskyddet. Detta är alltså inskränkningar som varken tidigare har funnits i katalogregeln eller som föreskrivs i direktivet. Lagstiftaren ansåg att det fanns tillräckligt stöd i direktivet för att föreskriva samma undantag till katalogskyddet som till upphovsrätten.⁸³

Sammanfattningsvis kan sägas att den svenska lagstiftningen avviker väsentligt från direktivets regler. Frågan är hur den svenska rättstillämparen skall hantera dessa diskrepanser vid tolkningen av 49 § URL. Utan att göra en alltför djupgående analys av EG-rättens principer skall vissa kommentarer angående tolkningen av 49 § URL göras nedan. Detta kommer att göras i den omfattning som är motiverat av den fortsatta framställningen.

3.4.1 Tolkningen av 49 § URL

En allmän utgångspunkt rörande tolkningen av 49 § URL är den EG-rättsliga principen om direktivets indirekta effekt.⁸⁴ Principen innebär att nationella domstolar är skyldiga att, så långt det är möjligt, tolka bestämmelser i nationell rätt i ljuset av direktivets ordalydelse och syfte för att uppnå dess resultat. Detta gäller oavsett om de nationella reglerna antagits före eller efter direktivet.⁸⁵ En strikt tillämpning av denna princip torde därför innebära att 49 § URL i sin helhet skall tolkas i enlighet med databasdirektivets regler. Detta är också förenligt med direktivets syfte att skapa ett enhetligt skydd för databaser inom gemenskapen. Med tanke på att den svenska lagstiftaren har ansett det tillåtet för medlemsstaterna att föreskriva ett mer omfattande skydd än vad direktivet kräver verkar det dock råda viss osäkerhet om förutsättningarna för direktivets implementering och dess förhållande till nationell rätt. Vissa antaganden kommer därför att göras nedan.

---

⁸¹ A.a. s. 55; Ds 1996:71, s. 53.

⁸² Ingressen p. 52.

⁸³ Prop. 1996/97:111, s. 40.

⁸⁴ Principen slogs fast av EGD i Case C-14/83, *Von Colston and Kamann v. Land Nordrhein Westfalen* [1984] ECR 1981. Synonymt med indirekt effekt är uttrycket direktivkonform tolkning.

⁸⁵ Case C-106/89, *Marleasing SA v. LA Comercial Internacional de Alimentacion REG* [1990] ECR I-4135, p. 8. Se här till Bernitz /Kjellgren, 2002, s. 95 f.; Tritton et. al., 2002, s. 16 f.

Angående ensamrättens innehåll har i direktivet ny terminologi använts för att beteckna databasinnehavarens rätt. De nya begreppen utdrag och återanvändning har med all sannolikhet valts medvetet för att indikera att *sui generis*-rätten är en ny typ av rättighet som skall vara särskild från upphovsrätten. Av den anledningen torde det vara ändamålsenligt att vid tillämpningen av 49 § URL tolka ensamrätten i enlighet med direktivet och inte såsom en upphovsrättslig ekonomisk ensamrätt som den svenska lagen ger uttryck för. Detta antagande förstärks av att det med beaktande av artikel 7 (5) skulle bli en viss inkonsekvens angående tillämpningen av 49 § URL. Eftersom artikel 7 (5) endast kommer till uttryck i svensk rätt genom ett vagt uttalande i förarbetena, måste direktivets artikel i sin helhet tillämpas.⁸⁶ Enär denna anger begreppen utdrag och återanvändning, skulle det således leda till en onödig inkonsekvens ifall den svenska terminologin användes vid tillämpningen av resterande del av paragrafen. Med beaktande av principen om indirekt effekt, direktivets syfte om ett harmoniserat skydd för en ny typ av rättighet inom gemenskapen samt för en konsekvent tillämpning av svensk rätt, kommer den fortsatta framställningen enbart beröra direktivets regler angående den ekonomiska ensamrätten.

Beträffande bestämmelsens skyddsföremål och tillämpningsområde är det svårare än vad gäller ensamrättens innehåll att avgöra hur 49 § URL skall tolkas. Detta mot bakgrund av att rekvisitet ett stort antal uppgifter fanns i det ursprungliga katalogskyddet och faktiskt tjänade som förebild för *sui generis*-rätten. Innebörden av principen om indirekt effekt är emellertid att även nationell rätt som tillkommit före ett direktiv skall tolkas i ljuset av direktivet. Nämnvärt är också att Generaladvokat (GA) Stix-Hackl är av den uppfattningen att den svenska lagen måste anpassas till direktivets krav oavsett att *sui generis*-skyddet faller tillbaka på katalogskyddet.⁸⁷ Med beaktande av det ovan anförda samt att syftet med direktivet är att uppnå ett harmoniserat skydd för databaser inom gemenskapen, kommer den fortsatta framställningen i huvudsak att utgå från databasdirektivets definition av begreppet databas samt direktivets regler om krav på väsentlig investering. Eftersom det råder mer ovisshet angående detta spørsmål i jämförelse med tolkningen av ensamrättens innehåll, kommer dock, för fullständighetens skull, även kravet på ett stort antal uppgifter till viss del att diskuteras.

3.5 Internationellt samarbete

Databasmarknaden är till följd av digitaliseringen global. Skyddet för icke-originella databaser är sålunda också en internationell fråga. Trots den globala marknaden, är det särskilda databasskyddet, i den mån det finns ett

---

⁸⁶ Se NJA 2002 s. 398. HD har i detta fall begärt förhandsbesked av EGD angående tolkningen av artikel 7 (5). Värt att notera är också att hovrätten (HovR) i den överklagade domen enbart använde begreppen utdrag och återanvändning och inte terminologin i 49 § URL.

⁸⁷ Förslag till avgörande av GA Stix-Hackl fördraget den 8 juni 2004 i mål C-338/02, p. 33.

sådant, liksom det upphovsrättsliga skyddet, territoriellt begränsat.⁸⁸ Till skillnad från upphovsrätten saknas bestämmelser om skydd för icke-originella databaser i de internationella immaterialrättsliga konventionerna och avtalen.⁸⁹ Det innebär att det idag inte finns uniforma internationella regler på området. Frågan om att skapa ett skydd för icke-originella databaser har emellertid varit på agendan hos World Intellectual Property Organization (WIPO) sedan år 1996. Då presenterades ett utkast till internationellt databasavtal, framarbetat av EU, vilket i princip byggde på det europeiska databasdirektivet.⁹⁰ Förslaget antogs emellertid inte med anledning av att det varken rörde konsensus beträffande huruvida skydd överhuvudtaget var nödvändigt eller vilken skyddsform som skulle vara den mest lämpliga för icke-originella databaser. Istället beslutades om fortsatta diskussioner och överväganden på området. Dessa pågår fortfarande, utan att resultat har uppnåtts.⁹¹

I avsaknad av uniforma internationella skyddsregler motverkar troligen den globala digitala miljön effektiviteten av det EG-rättsliga *sui generis*-skyddet. EU är därför en stark förespråkare i WIPO för skapandet av ett skydd för icke-originella databaser. Eftersom processen i WIPO är långsam och utan resultat så här långt, satsar EU, som ovan nämnts, även på att ingå bilaterala avtal med stater vilka har ett nära samarbete med EU. Inom en nära framtid kan därför antas att ett flertal stater utanför EU kommer att ha ett skydd motsvarande *sui generis*-skyddet.⁹²

---

⁸⁸ Se vad som ovan anförts beträffande databasproducenten under avsnitt 3.3.6. Se härtill 61 §, andra stycket URL

⁸⁹ Jfr Bernkonventionen (BK), Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS-avtalet), WIPO Copyright Treaty (WCT) vilka innehåller regler om upphovsrättsligt skydd för databaser.

⁹⁰ Basic Proposal for the Substantive Provisions of the Treaty on Intellectual Property in respect of Databases, CRNR/DC/6, www.wipo.int/documents/en/diplconf/6dc_sta.htm.

⁹¹ Se angående WIPOs arbete, www.wipo.int/copyright/en/activities/databases.htm.

⁹² Davison, 2003, s. 218, 235.

4 Internet, söktjänster och länkning

4.1 Internet och World Wide Web

Internet består av en mängd olika datanätverk som är sammankopplade till ett globalt nätverk. Datorerna i nätverket kommunicerar med varandra genom att ett särskilt språk eller protokoll, Transmission Control Protocol/Internet Protocol (TCP/IP), används. Detta innebär att alla datorer som är kopplade till Internet måste ha programvara för TCP/IP. Kommunikationen i nätverket sker genom att TCP konverterar meddelanden hos den sändande datorn till små elektroniska paket och IP identifierar datoradressen till den mottagande datorn. Varje litet paket transporteras sedan till den identifierade datoradressen oberoende av de andra paketen. Om något paket inte skulle nå den avsedda slutdestinationen korrigeras det i systemet så att paketen skickas igen.⁹³ Denna typ av överföring innebär att informationen snabbt kan överföras utan att bromsas upp av svagheter i telenätet.

World Wide Web används ofta synonymt med Internet men är varken Internet eller en komponent därav utan en service som erbjuds via Internet.⁹⁴ Det är också orsaken till Internets stora genombrott. Till skillnad från Internet är www ett nätverk av dokument. Dessa dokument är webbsidor bestående av text, bild och ljud där varje enskilt dokument har en egen webbadress, Uniform Resource Locator (URL).⁹⁵ Grundidén är att användaren snabbt skall kunna förflytta sig mellan de olika www-dokumenterna på Internet. För att möjliggöra detta skrivs alla webbsidor i ett speciellt språk, HyperText Markup Language (HTML) som med hjälp av en webbläsare tolkas och visas på datorskärmen. Av central betydelse är hypertextsystemet där markerade ord, fraser eller bilder kan följa hypertextlänkar till andra dokument. Genom ett särskilt transportprotokoll, HyperText Transfer Protocol (HTTP) möjliggörs kommunikation mellan olika datorer på Internet så att användaren med hjälp av hypertextlänkarna kan navigera inom en viss webbplats eller mellan olika webbplatser.⁹⁶

Med tanke på att tekniska uttryck inte alltid har en entydig innebörd, skall vissa begrepp som kommer att användas i den fortsatta framställningen definieras. Definitionerna bygger på den Svenska datatermgruppens ordlista.⁹⁷ Med *webbsida* åsyftas varje enskild sida på webben, det vill säga

---

⁹³ Deveci, 2004, s. 83.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Carlén-Wendels, 2000, s. 31.

⁹⁶ A.a. s. 31, 35, 170.

⁹⁷ Se www.nada.kth.se/dataterm/. Svenska datatermgruppen är en brett sammansatt grupp som ger rekommendationer om hur datatermer skall benämnas på svenska. Ordlistan är senast ändrad den 5 april 2005.

den information som användaren kan se på skärmen utan att gå vidare via en länk eller skriva in en ny webbadress. En *webbplats* består av en eller flera sammanlänkade webbsidor vilka innehåller information om exempelvis ett företag eller ett ämne och som härrör från samma utgivare. Webbsidor på en webbplats kan delas upp i två kategorier. *Ingångssida* är den sida som innehavaren av en webbplats har valt ut som huvudingång, med andra ord den sida som användaren först möter på webbplatsen. Från ingångssidan kan användaren sedan genom länkar gå vidare till en *sub-sida*. Med detta avses alla sidor som ligger under ingångssidan på samma webbplats.

4.2 Söktjänster

En söktjänst är en tjänst som erbjuds på en webbplats och som tillhandahåller hjälp för att söka material på Internet. En sådan tjänst består av en stor databas ur vilken användaren hämtar information genom att göra en sökning.

Programvaran som används för en söktjänst kallas sökmotor.⁹⁸ Sökmotorn kan sägas innehålla två primära funktioner: att samla in och indexera information samt att presentera sökresultat. Insamlingen och indexeringen av information går till så att ett program, som med varierande namn kallas robot, spindel eller webcrawler, söker och läser av webbsidor bland annat genom att följa webbsidornas hypertextlänkar.⁹⁹ Sökningen kan avse hela webben eller en begränsad del beroende på vilken typ av söktjänst det handlar om.¹⁰⁰ Allmänna söktjänster som exempelvis *Google* och *Altavista* har robotar som samlar information från så stor del av webben som möjligt, eftersom de vill erbjuda ett heltäckande informationsutbud. Det finns även söktjänster, vars robotar är så kallade *intelligenta agenter*, vilka är programmerade till att eftersöka information av viss karaktär. Sådan information kan till exempel vara försäljningsannonser, nyheter eller semesterresor.¹⁰¹ När informationen har tagits upp av programmet, förs den till söktjänstens server där den indexeras. Vanligtvis indexeras alla ord på webbsidan förutom skiljetecken och sådana ord som är vanligt förekommande på Internet.¹⁰² Att informationen indexeras innebär att den kopieras, sorteras och görs sökbar genom att det skapas ett stickordsregister innehållande hänvisningar till berörda webbsidor.

Internetanvändaren söker sedan efter informationen i det index som har skapats av programmet i sökmotorn och som finns tillgängligt på söktjänstens webbplats. Det är alltså inte de berörda webbsidorna som söks igenom. För att indexet skall korrespondera med det innehåll som finns på respektive webbsida, måste det uppdateras med jämna intervaller,

---

⁹⁸ www.nada.kth.se/dataterm

⁹⁹ Gould, 1998, s. 16.

¹⁰⁰ Information kan även samlas in och indexeras manuellt, men då handlar det om söktjänster med små databaser.

¹⁰¹ Bryde Andersen, 2001, s. 490.

¹⁰² Gould, 1998, s. 40.

exempelvis dagligen eller en gång i timmen.¹⁰³ När användaren genom att skriva in ett sökord i söktjänsten gör en sökning, matchas sökkriteriet med det indexerade innehållet i databasen. Sökresultatet presenteras sedan som en rangordnad träfflista bestående av länkar till de webbsidor där information, som matchar sökkriteriet, finns tillgänglig. Utöver länken kan även vissa extrakt ur innehållet på den länkade webbsidan presenteras. Genom att användaren sedan klickar på länken visas den berörda webbsidan på dennes bildskärm och på så vis kan användaren således snabbt och enkelt ta del av den information som tillhandahålls där.¹⁰⁴

Många webbplatsinnehavare anmäler självmant till söktjänsterna att de vill få sina webbsidor indexerade av söktjänstens robot, eftersom det är ett enkelt sätt att öka trafiken till och därmed exponeringen av sidorna. Det är dock inte alltid som innehavaren av en webbplats vill att sidorna skall bli indexerade av en robot. En webbplatsinnehavare, som inte vill att dess webbsidor i helhet eller vissa delar av dem skall indexeras, kan signalera detta genom att använda *Robot Exclusion Protocol*. Detta är ett försök till standardisering på området och innebär i korthet att innehavaren av en webbplats placerar en fil i roten på sin server, en så kallad robots.txt-fil, som anger vad som är tillåtet respektive otillåtet att indexera på webbplatsen. En robots.txt-fil finns tillgänglig under en korresponderande webbadress till berörd webbplats, <http://.../robots.txt>. När en robot besöker en webbplats kontrolleras först huruvida det finns en robots.txt-fil. Om en sådan fil finns, analyserar roboten dess innehåll efter eventuella direktiv att inte indexera sidorna eller vissa delar av dem. Det är sedan upp till roboten att frivilligt samarbeta och acceptera innehavarens önskan. Det finns alltså inga garantier för att varje robot iakttar detta. En innehavare av en webbplats vilken önskar ett starkare skydd mot robotar får därför försöka använda sig av andra metoder som exempelvis att lösenordsskydda sidorna.¹⁰⁵

4.3 Länkar

Som ovan beskrivits, är det främst genom söktjänstens länkning som Internetanvändaren snabbt och enkelt kan söka och tillgodogöra sig information på Internet. Utan möjligheten att lägga länkar skulle söktjänsten förlora sin funktion och konsekvensen därav skulle vara att Internetanvändaren behöver ta i anspråk både onödig tid och arbetsinsats för att själv finna information av intresse.

---

¹⁰³ Bryde Andersen, 2000; Riis, 2001, s. 161.

¹⁰⁴ Bryde Andersen, 2000; Gould, 1998, s. 18.

¹⁰⁵ Avsnittet bygger på information hämtad från www.robotstxt.org/wc/norobots.html.

Nämnavert är också att innehavare av en webbplats som hyr utrymme på en server vanligtvis inte har tillåtelse att installera en robots.txt-fil. Det innebär att vederbörande måste vända sig till administratören av servern för att kunna använda *Robots Exclusion Protocol*. Om administratören är ovillig att installera robots.txt-filer för innehavarens räkning, kan denne istället lägga in en *Robot Meta Tag* i webbsidornas HTML-kod för att indikera att indexering inte är önskvärd. Denna metod har dock ett mer begränsat användningsområde i jämförelse med robots.txt-filer, eftersom endast ett fåtal robotar efterlever den.

Rent tekniskt är en länk en webbadress, URL, vilken är inskriven i HTML-koden på en webbsida och som pekar mot en annan plats på Internet. Denna ger en instruktion till användarens webbläsare att hämta en viss datafil från den adressen.¹⁰⁶ Länkar kan vara utformade på olika sätt. Vissa länkar måste användaren klicka på för att de skall aktiveras medan andra aktiveras automatiskt. Nedan följer en kort redogörelse för de typer av länkar en söktjänst vanligtvis tillhandahåller, djupa hypertextlänkar och frames.

4.3.1 Hypertextlänkar

En hypertextlänk, eller Hypertext Reference-länk (HREF) vilket är den fullständiga beteckningen, är en understruken eller på annat sätt synlig text eller ikon på en webbsida, vilken tar användaren direkt till en sub-sida inom samma webbplats, eller till en helt annan webbplats.¹⁰⁷ Användaren förflyttas mellan de olika dokumenten genom att själv klicka på länken. När länken aktiveras förflyttas användaren, genom att dennes webbläsare instrueras att antingen upphöra med att visa data från en webbsida och istället börja visa innehållet från en annan webbsida, eller genom att öppna ett nytt fönster och däri visa det länkade dokumentet. Användaren kan tydligt se att förflyttning skett till en annan plats på grund av att webbadressen hos det dokument som har länkats till visas på användarens skärm.¹⁰⁸ Hypertextlänkar är rena hänvisningar och brukar ofta jämföras med exempelvis fotnoter eller uppgifter i en litteraturförteckning.¹⁰⁹

Genom att klicka på vissa hypertextlänkar förflyttas Internetanvändaren direkt till en sub-sida istället för till webbplatsens ingångssida. En sådan länk betecknas vanligtvis djup länk.¹¹⁰ En djup länk kan exempelvis leda användaren direkt till en tidningsartikel på en tidnings webbplats. Användandet av djupa länkar medför att reklam eller annan viktig information som finns på webbplatsens ingångssida förbigås. Många innehavare av webbplatser ogillar av den anledningen djupa länkar, eftersom det kan påverka dennes reklamintäkter.¹¹¹

Webbplatsinnehavare kan förhindra djuplänkning till underliggande dokument på webbplatsen genom ett så kallat skript i dokumentet eller på den egna servern. Ett skript är en dokumentfil som innehåller instruktioner eller kommandon till ett datorprogram. När ett annat dokument än den egna ingångssidan hämtar en sub-sida, beordrar skriptet användarens webbläsare att ladda ner ingångssidan istället för sub-sidan. Denna teknik kan leda till

---

¹⁰⁶ Deveci, 2004, s. 83; Lindberg/Westman, 2001, s. 276.

¹⁰⁷ Lindberg/ Westman, 2001, s. 276; Carlén-Wendels, 2000, s. 170.

¹⁰⁸ Deveci, 2004, s. 83, 92; Berggren/ Herdenberg, 2000, s. 44.

¹⁰⁹ Olsson, 1998, s. 86; Garrote, 2002, s. 185.

¹¹⁰ Carlén-Wendels, 2000, s. 24.

¹¹¹ Ibid.

irritation hos Internetanvändaren och bör därför användas med försiktighet.¹¹²

4.3.2 Frames

Genom en speciell teknik i sidbeskrivningsspråket HTML kan en webbsida delas upp i flera olika fält, där varje fält kan utgöra en separat webbsida. En sådan teknik, framing-teknik, möjliggör att flera webbsidor samtidigt kan visas på skärmen. Varje sida ligger i en egen ram (frame)¹¹³ och är självständig i förhållande till de andra.¹¹⁴ Kanten som omgärdar varje ram kan göras osynlig. Innehåll från olika sidor flyter då ihop och användaren får svårt att uppfatta att det är flera olika webbsidor som syns samtidigt på skärmen.¹¹⁵

Med frame avses även en länk som presenterar innehåll från en länkad webbsida i en ram på den länkande webbsidan. En sådan länk aktiveras när Internetanvändaren klickar på den. När länken aktiveras hämtas och visas således den webbsida som länken pekar på i en ram på den ursprungliga sidan där användaren befinner sig. Eftersom varje ram är självständig i förhållande till de andra, kan länkläggarens eget material vara kvar oförändrat.¹¹⁶ Det innebär att det länkade materialet integreras i materialet på den ursprungliga sidan. Detta sker vanligtvis utan att användaren märker det, eftersom användaren inte förflyttas och webbadressen i adressfältet inte ändras. Det är alltid URLen till länkläggarens dokument som syns i adressfältet trots att webbplatsen innehåller material från andra webbplatser.¹¹⁷ Innebörden av detta är att felaktig information om materialets ursprung signaleras.

Problem med frames är att sådan länkning kan vilseleda användare om ursprunget av en webbplats innehåll om den länkade webbsidan finns på en annan webbplats. Frames kan exempelvis falskt påvisa ett icke-existerande samband mellan den webbplats som länkar och den webbplats som blir länkad. Vidare kan frames påverka reklamintäkter, eftersom tekniken möjliggör att reklam från den länkande platsen ligger kvar bredvid det länkade materialet. På så vis kan reklamintäkter överflyttas från den länkade webbplatsen till den länkande.¹¹⁸

Liksom djuplänkar, kan frames förhindras på teknisk väg genom användandet av ett skript. För att stoppa frames beordrar skriptet Internetanvändarens webbläsare att ladda den egna sidan istället för den

---

¹¹² A. a. s. 180.

¹¹³ Ett annat ord för frames är ramlänkar. I denna framställning kommer emellertid begreppet frames konsekvent att användas.

¹¹⁴ Deveci, 2004, s. 83; Carlén-Wendels, 2000, s. 29.

¹¹⁵ Carlén-Wendels, 2000, s. 172.

¹¹⁶ Dahlström/Karlsson, 2000, s. 107.

¹¹⁷ Deveci, 2004, s. 83, 92.

¹¹⁸ A. a. s. 83, 90.

länkande sidan. Precis som vid förhindrandet av djuplänkar kan denna teknik irritera besökaren.¹¹⁹

---

¹¹⁹ Carlén-Wendels, 2000, s. 180.

5 Söktjänster, länkning och *sui generis*-skyddet

5.1 Allmän introduktion

Trots att webben är uppbyggd av länkar, vilka möjliggör för Internetanvändaren att förflytta sig mellan olika dokument och att söktjänster underlättar för denne att navigera i informationsdjungeln, är inte tillåtligheten av dessa självklar i ett juridiskt perspektiv. Internet är inte laglöst, utan tvärt om. Söktjänster ger upphov till en mängd rättsliga frågor, varav de som berör *sui generis*-skyddet för databaser och även i viss mån annan lagstiftning mot illojal konkurrens kommer att behandlas i detta och nästkommande kapitel.

Söktjänster som lägger länkar ogillas ibland av webbplatsinnehavare trots att länkar leder till ökad trafik på den berörda webbplatsen. Djupa länkar leder Internetanvändaren förbi reklamen på ingångssidan. Frames visar inte den rätta innehavaren av en webbplats samt ger minskat utrymme för den länkade sidans reklamplatser. Det är främst söktjänster vilka använder målinriktade *intelligenta agenter* som är ogillade av webbplatsinnehavarna. Det beror på att sådana söktjänster ofta tillhandahåller en konkurrerande produkt eller tjänst till de länkade webbplatsinnehavarnas produkter eller tjänster. En sådan söktjänst kan därför sägas snylta på det arbete och de investeringar som en webbplatsinnehavare har gjort, genom att söktjänsten otillbörligt utnyttjar material från dennes webbplats på sin egen webbplats. Vidare kan söktjänsten även anses snylta på webbplatsinnehavarens goda renommé. Genom sin verksamhet kan söktjänsten således skapa sig kommersiella fördelar och goda reklamintäkter på webbplatsinnehavarens bekostnad, eftersom djuplänkning och framing kan medföra färre besökare på de länkade webbplatserna och därmed minskade reklamintäkter. Samtidigt blir det mer attraktivt för annonsörer att köpa reklamplats hos söktjänster. En mindre seriös söktjänst kan också genom sin verksamhet skada en webbplatsinnehavarens goodwill genom att denne associeras med något som inte uppfattas som seriöst.¹²⁰

Av det ovan anförda kan konstateras att söktjänster kan medföra viss skada för webbplatsinnehavare. Därmed finns det anledning att argumentera för att sådana inte alltid skall vara tillåtna. Ett argument mot att söktjänster skall kunna förbjudas är påståendet om tyst samtycke eller *implied licence*. Med detta avses att en webbplatsinnehavare som lägger ut material på Internet också implicit samtycker till att andra länkar till webbplatsen, eftersom webbens teknologi bygger på länkning.¹²¹ Ett annat argument för att

¹²⁰ Carlén-Wendels, 2000, s. 174 ff.

¹²¹ Implied licence har diskuterats i doktrinen enbart i anslutning till upphovsrättsintrång, men i vissa domstolar har det tillämpats i samband med *sui generis*-rätten. Se om implied

söktjänster skall vara tillåtna är att webbplatsinnehavare kan förhindra djuplänkning och frames på teknisk väg.

Frågor om söktjänsters verksamhet, främst avseende länkningen, har varit föremål för rättslig prövning i flera europeiska länder, dock ännu inte i Sverige. Utgången av de olika tvisterna har varit varierande. Eftersom EGD inte har tagit ställning till frågor om *sui generis*-skyddet och länkning får den nationella rättspraxis som finns tjäna som vägledning för svenskt vidkommande i väntan på att EGD klarlägger rättsläget.

De frågor som aktualiseras vid bedömningen av om söktjänster kan begå intrång i *sui generis*-rätten är flera. Lika viktig som intrångsbedömningen är frågan om rättsligt skydd för webbplatsen. Detta har domstolen således först att avgöra.

När det sedan gäller frågan huruvida en söktjänst begår intrång i *sui generis*-rätten är det söktjänstens länkningsmoment som är i fokus. Utöver länkningen är det emellertid även intressant att beakta om indexeringen av webbsidor samt presentationen av sökresultat omfattas av rättsinnehavarens ensamrätt och därmed kan anses strida mot *sui generis*-rätten. Det är följaktligen tre olika förfaranden hos söktjänsten som måste beaktas vid en intrångsbedömning. Av nästkommande avsnitt kommer det dock att framgå att det endast är presentationen av sökresultat och länkningen som har varit föremål för rättslig prövning. Indexeringen kommer ändå att behandlas i den avslutande analysen där det diskuteras i vad mån vart och ett av dessa förfarande utgör utdrag eller återanvändning av webbplatsers innehåll. Domstolen har alltså att avgöra huruvida dessa förfaranden kan innebära utdrag eller återanvändning av databasen, det vill säga om förfarandet undergräver databasinnehavarens investering. Den regel som främst aktualiseras är frågan om söktjänstens verksamhet kan anses utgöra återkommande eller systematisk användning av icke-väsentliga delar av databasens innehåll. För att detta stadgande skall vara tillämpligt, måste också beaktas huruvida söktjänstens användning strider mot normalt bruk eller om rättsinnehavaren lider oförsvarlig skada. Enligt doktrinen skall detta avgöras utifrån vad som utgör god sed på nätet.¹²² Slutligen måste det även övervägas huruvida någon av inskränkingsreglerna kan vara tillämpliga.

I flera europeiska länder finns ett närliggande skydd till *sui generis*-rätten i form av en generalklausul mot illojal konkurrens. Att det är närliggande framgår, vilket tidigare nämnts i framställningen, av databasdirektivets ingress. Där stipuleras att *sui generis*-skyddet är nödvändigt för att förhindra oauktoriserad användning av en databas, eftersom det inom Europa inte finns några enhetliga stadganden mot illojal konkurrens.¹²³ Beroende på att lagstiftningen mot illojal konkurrens ser olika ut i de europeiska länderna,

---

licence i Carlén-Wendels, 2000, s. 178; Garrote, 2002, s. 186; Lindberg/Westman, 2001, s. 285 f.; Deveci, 2004, s. 87; Rosenor, 1996, s. 9.

¹²² Lindberg/Westman, 2001, s. 282; Bryde Andersen, 2000.

¹²³ Se ovan avsnitt 3.2 samt ingressen p. 6.

har de nationella domstolarnas argumentation i vissa fall hänförs till generalklausulen mot illojal konkurrens medan andra domstolar har fört ett liknande resonemang utifrån *sui generis*-rätten. Det finns således all anledning att också beakta domstolens resonemang om illojal konkurrens, eftersom denna argumentation skulle kunna hänföras till *sui generis*-rätten i de länder, däribland Sverige, som saknar en generalklausul mot illojal konkurrens. I svensk rätt är generalklausulen i 4 § Marknadsföringslagen (1996:450) (MFL), vilken förbjuder otillbörlig marknadsföring, närmast att tillgå en generalklausul mot illojal konkurrens. Huruvida denna skulle kunna tillämpas för att förbjuda söktjänster faller dock utanför framställningens syfte.

5.2 Nationell praxis i andra EU-länder

I detta avsnitt skall redogöras för den nationella praxis som finns på området och som kan vara av intresse även för svenskt vidkommande. Läsaren skall här göras uppmärksam på att dessa rättsfall avgjordes före EGD för första gången tolkade och till viss del klargjorde databasdirektivets regler. Eftersom det fortfarande råder viss oklarhet om hur begreppet väsentlig investering skall tolkas, är det svårt att avgöra vad i de nationella domstolarnas praxis som är förenligt eller oförenligt med EGDs synsätt. Till följd av detta samt för att belysa svårigheten med att tolka begreppet väsentlig investering, kommer de nationella domstolarnas resonemang till fullo att redovisas.

Efter redogörelsen av varje enskilt rättsfall kommer vissa kommenterar att ges. Dessa kommer att peka på det som är intressant och viktigt för läsaren att ta med sig för den fortsatta framställningen.

5.2.1 Danmark

5.2.1.1 Newsbooster¹²⁴

Företaget Newsbooster ApS (Newsbooster) tillhandahöll en nyhetservice online. Mot en årlig avgift på 1490 danska kronor fick Internetanvändare som anslöt sig till tjänsten registrera en mängd personliga sökord, varefter det upprättades en personlig nyhetsbevakning. På Newsboosters webbplatser newsbooster.dk och newsbooster.com fick användaren tillgång till en dagligen uppdaterad lista med överskrifter på tidningsartiklar, vari dennes specifika sökord ingick. Användaren kunde även välja att få den uppdaterade listan sänd till sig via e-post. Nyhetsrubrikerna var insamlade och indexerade av Newsboosters sökmotor som kontinuerligt sökte av utvalda tidningars webbplatser efter användarens sökkriterier. Nyhetsrubrikerna presenterades för användaren som djupa hypertextlänkar,

---

¹²⁴ Målnummer U.2003.1063S, S ϕ och Handelsretten fastställde den 19 februari 2003 ett interimistiskt förbud utfärdat av Köpenhamns Byret den 5 juli 2002. Fallet från Byretten finns refererat på engelska i ECDR 5, 2003, s. 37 ff.

vilket medförde att användaren genom att klicka på rubriken förflyttades direkt till en specifik artikel utan att passera webbplatsens ingångssida. Newsboosters verksamhet bedrevs utan något avtal med de danska tidningarna.

Fråga i målet var huruvida Newsboosters söktjänst, genom att djuplänka direkt till kärandens, 28 tidningar som representerades av Danske Dagbladets Forening (DDF), artiklar samt genom att framställa nyhetsrubriker och göra dessa tillgängliga på sin webbplats alternativt via e-post, gjorde intrång i tidningarnas *sui generis*-rätt.¹²⁵ I målet var också fråga om Newsboosters söktjänst stred mot den danska marknadsföringslagen.

Inledningsvis utreddes huruvida tidningarnas respektive webbplatser kvalificerades för *sui generis*-skydd. Enligt domstolen måste urvalet och sammanställningen av relevanta textsamlingar samt hur dessa detaljerat presenterades på webbplatserna generellt karaktäriseras som ett resultat av strukturerad systematik och metodik. Vidare ansågs det faktum, att Internetanvändare kunde navigera på webbplatsen genom markerade rubriker och dylikt, utgöra att elementen var individuellt tillgängliga. Av dessa anledningar kvalificerades tidningarnas webbplatser för *sui generis*-skydd.

Vad gällde intrångsfrågan kom domstolen fram till att Newsboosters sökmotor som regelbundet sökte av kärandens webbplatser i syfte att registrera nyhetsrubriker samt etablera djupa länkar till dessa systematiskt och återkommande framställde exemplar av, samt tillgängliggjorde, tidningarnas rubriker och artiklar. Denna verksamhet orsakade tidningarnas lagstadgade rättigheter oförsvarlig skada av flera anledningar. Domstolen tog fasta på att Newsboosters nyhetsservice bedrevs i kommersiellt syfte och att de inte producerade några egna nyheter, utan var helt beroende av att käranden publicerade nyheter. Verksamheten var även i direkt konkurrens med tidningarnas verksamhet. Vidare pekade domstolen på att Newsboosters djuplänkning förbi tidningarnas ingångssidor ledde till att det i viss grad blev överflödigt för Internetanvändare att söka och ”bläddra igenom” tidningarnas webbplatser. Detta kunde enligt domstolen påverka värdet på tidningarnas reklamplatser och därmed minska tidningarnas reklamintäkter. Verksamheten kunde heller inte, mot bakgrund av det ovan anförda, rättfärdigas med citaträtten. Newsboosters söktjänst gjorde följaktligen intrång i tidningarnas *sui generis*-rätt. Domstolen kom också till den slutsatsen att Newsboosters verksamhet stred mot god marknadsföringssed enligt den danska marknadsföringslagen.¹²⁶ Det motiverades av samma skäl som angetts ovan. Att söktjänsten gjorde intrång i tidningarnas *sui generis*-rätt hade också betydelse vid den marknadsrättsliga bedömningen.

---

¹²⁵ I den danska lagstiftningen används, precis som i svensk rätt, exemplarframställning och tillgängliggörande för allmänheten för att beteckna ensamrätten innehåll.

¹²⁶ Bestämmelsen om god sed i den danska marknadsföringslagen liknar en generalklausul mot illojal konkurrens. Den kan bland annat förbjuda efterbildning, snyltning och annat utnyttjande av någon annans insats. Se Bryde Andersen, 2001, s. 495.

För att kommentera rättsfallet något kan inledningsvis sägas att det är anmärkningsvärt att domstolen överhuvudtaget inte diskuterade i vad mån webbplatserna uppfyllde kravet på väsentlig investering eller innehöll ett stort antal uppgifter.¹²⁷ Vidare kan konstateras att domstolen inte heller närmare gick in på den rent tekniska bedömningen av om utdrag eller återanvändning var förhållandevis, utan endast kort framhöll att Newsboosters verksamhet utgjorde systematisk och återkommande användning. Domstolen fokuserade istället på det sätt Newsbooster utnyttjade tekniken och effekterna av det, det vill säga att verksamheten orsakade tidningarnas lagliga intressen skada, för att avgöra att intrång förelåg. Avgörande för bedömningen var de minskade reklamintäkterna, konkurrenssituationen samt Newsboosters kommersiella syfte.

5.2.2 Nederländerna

5.2.2.1 Dagbladen v. Kranten.com¹²⁸

Eureka Internetdiensten bedrev en nyhetstjänst på webbplatsen kranten.com. Där publicerades det dagligen uppdaterade listor på nyhetsrubriker hämtade från flertalet av de nederländska dagstidningarnas webbplatser. Under respektive tidnings namn fanns en separat lista publicerad, vilken bestod av djupa länkar direkt till tidningens artiklar. Varje tidnings namn utgjorde även en hypertextlänk till dess ingångssida. Eureka erbjöd även service via e-post, där Internetanvändare dagligen fick e-mail innehållande de senaste nyhetsrubrikerna i form av djupa länkar.

Fråga i målet var om Eureka genom att reproducera nyhetsrubriker samt tillhandahålla djupa länkar till tidningarnas artiklar gjorde intrång i kärandens, sex holländska dagstidningars, *sui generis*-rätt.¹²⁹

I fråga om tidningarnas webbplatser var föremål för *sui generis*-skydd uttalade domstolen att listorna av nyhetsrubriker på varje tidnings webbplats utgjorde en samling av individuellt tillgängliga data. Webbplatserna hade dock inte varit föremål för en kvalitativt eller kvantitativt sett väsentlig investering. Enligt domstolen var objektet för investeringen att samla artiklar och reportage för att fylla de pappersbaserade tidningarna. Formuleringen av rubriker samt urvalet av det som skulle publiceras på webbplatsen var av jämförelsevis liten betydelse och kunde inte klassas som

---

¹²⁷ Vid den danska implementeringen av databasdirektivet behölls också ett stort antal uppgifter som en alternativ skyddsförutsättning för *sui generis*-skydd.

¹²⁸ Målnummer 139609/KG ZA 00-846. Dom meddelades av Arrondissementsrechtbank Rotterdam (första instans) den 22 augusti 2000. Rättsfallet finns refererat på engelska i ECDR 1, 2002, s. 1 ff. Fallet berör inte en söktjänst som använder sökmotor. Rättsfallet får ändå vara av betydelse för denna framställning på så vis att söktjänsten möjliggör att Internetanvändaren enklare och snabbare kan få överblick över dagliga nyheter utan att söka igenom flera olika tidningars webbplatser.

¹²⁹ Fråga var även huruvida Eureka Internetdiensten gjorde intrång i tidningarnas upphovsrätt. Domstolen besvarade frågan nekande. Den delen av rättsfallet lämnas dock utanför denna framställning.

en kvalitativt väsentlig investering. Med beaktande av att endast en försvinnande del av personalstyrkan på tidningarna arbetade med webbplatserna, kunde det heller inte föreligga en kvantitativt sett väsentlig investering i dessa.

Trots att tidningarnas webbplatser inte ansågs åtnjuta skydd, yttrade sig domstolen i intrångsfrågan. Enligt domstolen kunde de utdrag ur och den återanvändning av de rubriker som var publicerade på tidningarnas webbplatser inte klassas som en väsentlig del av dem. Vidare ansåg domstolen att Eurekas återkommande och systematiska användning av icke-väsentliga delar av materialet på tidningarnas webbplatser inte stred mot normalt bruk eller orsakade innehavarnas lagstadgade rättigheter oförsvarlig skada. Domstolen pekade på att webbplatsen *kranten.com* bidrog till ökad trafik på tidningarnas webbplatser och att tidningarna själva valde var de ville placera reklamannonser. Djuplänkningen förbi ingångssidorna innehållande reklamannonser kunde därför inte, som käranden påstod, anses skada tidningarna. I intrångsbedömningen beaktades också att tidningarna hade haft möjlighet att rent tekniskt förhindra djupa länkar, men inte hade utnyttjat denna möjlighet. Slutligen ansåg domstolen att länkningen hade skett på ett omsorgsfullt sätt.

Värt att notera angående detta rättsfall är att domstolen i skyddsfrågan argumenterade utifrån *spin off*-teorin. Även om domstolen inte explicit tillämpade metoden, kan mot bakgrund av domstolens resonemang konkluderas att det som publicerades på webbplatserna ansågs vara en biprodukt av tidningarnas huvudsakliga verksamhet, att publicera tryckta tidningar. Beträffande intrångsfrågan saknas även i detta fall en diskussion om det rent tekniskt förelåg utdrag eller återanvändning. Fokus låg istället på rekvisiten normalt bruk och oförsvarlig skada. Av intresse är att domstolen ansåg att tidningarna inte lidit någon skada på grund av möjligheten att placera reklamannonser på sub-sidor. Det är även intressant att domstolen pekade på möjligheten med att tekniskt förhindra djuplänkningen.

5.2.2.2 NVM v. De Telegraaf¹³⁰

Den holländska dagstidningen *De Telegraaf* erbjöd på webbplatsen *elcheapo.nl* en söktjänst där Internetanvändaren efter olika kriterier kunde söka efter bland annat fastigheter som var till salu. Detta möjliggjordes genom *El Cheapo*s sökmotor som samlade in och indexerade information från andra webbplatser, vilka innehöll uppgifter om fastigheter som var till salu. När användaren företog en sökning visades på skärmen en lista på fastigheter som matchade användarens sökkriterier. Listan gav användaren information om stad, adress, hustyp, pris, huruvida foto fanns tillgängligt samt vilken webbplats informationen fanns på. Namnet på webbplatsen samt priset bestod av hypertextlänkar. När användaren klickade på någon av

---

¹³⁰ Målnummer C01/070HR. Dom meddelades av Hoge Raad (Högsta Domstolen) i Nederländerna den 22 mars 2002. Rättsfallet finns refererat på engelska i EIPR 9, 2002, s. N-148 f.; Se även EIPR 8, 2002, s. N-131 f.

dessa länkar förflyttades denne direkt till informationen om respektive fastighet. Länkarna var följaktligen så kallade djupa länkar, vilka ledde användaren förbi de länkade webbplatsernas ingångssidor och direkt in till informationen om respektive fastighet. Fyra av fem fastigheter som visas på El Cheapo hemsida härrörde från den nederländska fastighetsmäklarföreningens NVMs webbplats, nvm.nl. På denna webbplats tillhandahölls fri tillgång till en databas innehållande cirka 45 000 fastigheter som var ute till försäljning.

Fråga i målet var huruvida De Telegraafs söktjänst El Cheapo, genom att kopiera och visa information rörande stad, adress, hustyp, pris med mera på dess webbplats samt genom att djuplänka till informationen i NVMs databas, gjorde intrång i den senares *sui generis*-rätt.

I första instans, Arrondissementsrechtbank i Haag, ansågs att NVMs databas åtnjöt *sui generis*-skydd. Med tanke på databasens storlek, cirka 45 000 fastigheter, samt att den uppdaterades kontinuerligt hade databasen varit föremål för en kvantitativ väsentlig investering. Vidare bedömde domstolen att De Telegraaf, genom sin söktjänst El Cheapo hade gjort utdrag ur samt återanvänt en väsentlig del av NVMs databas. En intrångssituation förelåg med andra ord. Andra instans, Gerechtshof i Haag, var av en annan uppfattning. Enligt Gerechtshof var NVMs databas inte föremål för *sui generis*-skydd. Domstolen grundade detta på att det inte hade skett någon väsentlig investering i den databas som tillhandahölls på webbplatsen, eftersom denna databas var en *spin off* av föreningens huvudverksamhet. I föreliggande fall hade NVM samlat information om fastigheter för att använda internt som assistans vid försäljning av fastigheter. Eftersom denna information funnits i en icke-digital form hos NVM, ansågs inte en väsentlig investering ha gjorts när informationen lades ut online. Söktjänstens utnyttjande av webbplatsen utgjorde därmed inte intrång.

Hoge Raad ogillade Gerechtshofs resonemang om *spin off* och ändrade domslutet. Enligt Hoge Raad framgick det varken av databasdirektivet eller av den nederländska lagen att reglerna skall tolkas så att det krävdes en väsentlig investering för varje syfte som en databas tjänar.¹³¹ Domstolen uttalade att kravet på väsentlig investering inte var begränsat till anskaffning, granskning och presentation i den databasen som tillhandahålls på Internet utan även investeringar i insamling och arrangerande av data i sig omfattas. Av den anledningen ansåg Hoge Raad att NVMs online-databas åtnjöt *sui generis*-skydd. Domstolen uttalade sig dock inte i intrångsfrågan, utan hänsköt målet till Gerechtshof i Amsterdam för vidare behandling.

Något utslag från Gerechtshof Amsterdam har inte kommit och det finns stor anledning att anta att parterna har förlikts efter att Hoge Raad meddelade dom. Antagandet vinner stöd av dels tidsfaktorn dels att El Cheapo idag

---

¹³¹ Nederländerna är den enda medlemsstaten som har införlivat *sui generis*-rätten genom att stifta en ny lag, the Database Act.

varken visar information hämtad från NVMs databas på sin webbplats eller djuplänkar till dennes databas.¹³²

Detta rättsfall rör som synes huvudsakligen begreppet väsentlig investering och *spin off*-teorin. Hoge Raad meddelade skydd för onlinedatabasen trots att investeringen inte hade gjorts för att upprätta databasen. Därmed förkastades *spin off*-teorin av domstolen. Oavsett om *spin off*-teorin är tillämplig eller inte, så innebär domen med andra ord att en digital version av insamlade uppgifter, vilka använts i icke-digital form, utgör en tillräckligt stor investering för att vara väsentlig. Det finns nämligen inget i domen som tyder på att en väsentlig investering hade gjorts i presentationen av onlinedatabasen.

5.2.3 Tyskland

I Tyskland har tillåtligheten av söktjänster, djupa länkar och frames varit föremål för flertalet rättsliga prövningar.¹³³ Rättsfallen har dock haft olika utgång, vilket medför att konsekvent rättspraxis saknas. Högsta Domstolen i Tyskland, Bundesgerichtshof, har dock genom en dom från 2003 tagit ställning till frågan om söktjänster som djuplänkar är förenliga med *sui generis*-skyddet för databaser och därigenom klargjort rättsläget till viss del. Rättsfallet redovisas nedan följt av ett underrättsavgörande, vilket behandlar söktjänster och frames.

5.2.3.1 Paperboy¹³⁴

Företaget Paperboy bedrev på webbplatsen Paperboy.de en nyhetssöktjänst där information från flera hundra webbplatser innehållande dagsaktuella nyheter samlades in av Paperboys sökmotor. När Internetanvändaren vidtog en sökning genom att i söktjänsten skriva in specifika sökord listades resultatet av sökningen i form av en träfflista på användarens skärm. Träfflistan bestod av djupa länkar som ledde användaren direkt till artiklar på olika dagstidningars webbplatser, vilka innehöll användarens sökord. Utöver dessa djupa länkar fick användaren även information om källan. Ofta angavs också meningar eller extrakt från artikeln. Paperboy erbjöd även en personlig nyhetsservice via e-post. Nyhetstjänsten innebar att Internetanvändaren dagligen via e-post erhöll en lista bestående av djupa länkar till de nyhetsartiklar som matchade användarens förutbestämda sökord. Paperboys tjänster var kostnadsfria för användaren.

---

¹³² Se www.elcheapo.nl.

¹³³ Se exempelvis mål 28 0 692/00 *Stepstone v. OfiR*. Detta var det första rättsfallet där *sui generis*-rätten användes för att förhindra djuplänkning. Domstolen menade att en söktjänsts djuplänkning från en webbplats innehållande jobbbannonser till en annan webbplats som också innehöll jobbbannonser utgjorde återanvändning av väsentliga delar av den länkade webbplatsen.; Se även mål Az 6U 197/99 *wwj.de*.

¹³⁴ Målnummer I ZR 259/00. Dom meddelades av Bundesgerichtshof (Högsta Domstolen) i Tyskland den 17 juli 2003. Domen finns refererad kortfattat på engelska i IIC vol. 35 nr 9 2004, s. 1097 f.

Fråga i målet var om Paperboys nyhetstjänst gjorde intrång i kändans, utgivaren av två tyska dagstidningar, *sui generis*-rätt genom tillhandahållandet av nyhetsrubriker och extrakt ur artiklar, samt tillhandahållandet av djupa hypertextlänkar till artiklar på kändans webbplatser. Vidare hade domstolen att besvara frågan om söktjänsten stred mot den tyska lagstiftningen om förbud mot illojal konkurrens.¹³⁵ Kändans talan bifölls i första instans mot bakgrund av den tyska generalklausulen mot illojal konkurrens men ogillades i andra instans.

Bundesgerichtshof utredde inte speciellt ingående om tidningarnas webbplatser åtnjöt *sui generis*-skydd, utan konstaterade endast att artiklarna på respektive webbplats var delar av kändans databas. Vad sedan gällde intrångsfrågan, uttalade domstolen att rätten att upprätta hypertextlänkar till artiklar som med rättsinnehavarens samtycke lagts ut på Internet som delar av en databas inte, enligt reglerna om *sui generis*-skydd för databaser, var förbehållet databasproducenten. Angående upprättandet av djupa länkar anförde Bundesgerichtshof att inte heller detta i sig självt var någon rätt förbehållen databasproducenten. Domstolen var istället av den uppfattningen att djuplänkning var tillåten i alla fall i den mån länkläggaren inte kringgick av rättsinnehavaren uppsatta tekniska spärrar. En rättsinnehavare som utan tekniska spärrar lade ut immaterialrättsligt skyddat material på Internet möjliggjorde nämligen själv för Internetanvändarna att utnyttja det skyddade materialet och enligt domstolen var djupa länkar endast ett substitut för inskrivandet av den länkade webbsidans URL i webbläsarens adressfält. Domstolen fortsatte med att konstatera att en Internetanvändare även i avsaknad av djupa länkar kunde ta sig direkt in på en sub-sida och därigenom förbigå ingångssidan genom att antingen på eller utanför Internet finna upplysningar om den aktuella webbadressen.

Den information, bland annat titel samt vissa meningar eller extrakt från respektive artikel, som nyhetstjänsten presenterade på Paperboy.de eller i form av e-post och vilket gav Internetbrukaren en idé om vad en enskild artikel berörde, var enligt Bundesgerichtshof, utan att närmare motivering angavs, inte att anse som utdrag eller återanvändning av kändans databaser. Någon intrångssituation i den bemärkelsen var därför inte för handen. Domstolen konstaterade vidare att den systematiska och återkommande användningen av kändans databaser som företogs av Paperboy föll under normalt bruk av databaserna. Intrång förelåg därmed inte heller på denna grund.

Beträffande frågan om Paperboys söktjänst stred mot de tyska reglerna om förbud mot illojal konkurrens besvarades även denna nekande. Bundesgerichtshof var av den åsikten att en rättsinnehavare som tillgängliggör material på Internet inte kan kräva att Internetanvändarna skall gå omvägen via ingångssidan för att komma till information som återfinns på en sub-sida. Vid bedömningen saknade det enligt domstolen

---

¹³⁵ Fråga i målet var även om Paperboys nyhetstjänst gjorde intrång i tidningarnas upphovsrätt. Denna fråga besvarades nekande av domstolen, men faller utanför denna framställning och redovisas därför inte.

betydelse att djuplänkningen förbi ingångssidan kunde leda till minskade reklamintäkter för databasinnehavaren, eftersom denne hade möjlighet att placera reklamannonser på sub-sidor. Domstolen pekade även på möjligheten för rättsinnehavare att tekniskt förhindra djuplänkar. Vidare uttalade Bundesgerichtshof att söktjänster och länkar var nödvändiga för Internets funktionalitet med motiveringen att utan dessa skulle en stor del av den information som finns på webben aldrig nå användarna. Användningen av söktjänster och djupa länkar skulle av den anledningen principiellt anses tillåten, åtminstone när de enbart tjänade som ett hjälpmedel för Internetanvändarna att finna information, vilken gjorts tillgänglig av rättsinnehavaren, och som kunde erhållas utan att kringgå några tekniska spärrar.

Angående ovan refererade rättsfall är det, precis som i *Newsbooster*-avgörandet, anmärkningsvärt att inte något resonemang förts om webbplatserna uppfyller kraven på väsentlig investering. Vidare kan konstateras att domstolen, utan att överhuvudtaget diskutera om djuplänkningen i sig kunde konstituera utdrag eller återanvändning av materialet på webbplatsen, rättfärdigar djuplänkning med en motivering liknande *implied licence*. Den som lagt ut material utan att skydda det rent tekniskt, får finna sig i djuplänkning. Eftersom materialet redan har tillgängliggjorts, innebär inte djuplänkningen att det blir mer tillgängligt. Läsaren skall dock göras uppmärksam på att domstolen lämnade öppet huruvida djuplänkning som kringgår tekniska spärrar kan utgöra intrång.

Slutligen skall pekas på att domstolen resonerat kring betydelsen av minskade reklamintäkter, samt möjligheten att tekniskt förhindra djuplänkning vid tillämpningen av generalklausulen mot illojal konkurrens i stället för vid tillämpningen av bestämmelsen om *sui generis*-skydd som det gjorts i tidigare refererade fall. Som nämnts i inledningen av detta avsnitt, torde detta resonemang även kunna hänföras till *sui generis*-rätten för svenskt vidkommande.

5.2.3.2 Bau-markt.de v. baumarkt.de ¹³⁶

På webbplatsen baumarkt.de erbjöds en nyhetstjänst med information om byggnadstips och ”gör-det-självsprodukter”. Internetanvändarna kunde genom tjänstens sökfunktion söka information antingen genom att skriva in sökord varefter sökresultatet visades i form av länkar eller genom att bläddra igenom förutbestämda kategorier och rubriker, även dessa bestående av länkar. När användaren vidtog en sökning och därefter aktiverade en sådan länk, visades innehållet från den länkade webbplatsen i en ram på baumarkt.de tillsammans med baumarkt.de:s reklamannonser. En av webbplatserna som blev framad var bau-markt.de, vilken innehöll annonser och information om byggnadskonstruktion samt ”gör-det-självsprodukter” för hem och trädgård. Webbplatsen finansierades genom reklamannonser.

---

¹³⁶ Målnummer 20 U 85/88. Dom meddelades av Oberlandsgericht Düsseldorf (andra instans) den 29 juni 1999.

Fråga i målet var huruvida söktjänstens läggande av frames, vilket reducerade reklamutrymmet för de länkade sidorna, gjorde intrång i bau-markt.de:s *sui generis*-rätt eller stred mot förbudet mot illojal konkurrens.¹³⁷

Beträffande *sui generis*-skyddets föremål konstaterade domstolen att en webbplats bestående av flera sub-sidor kunde kvalificeras för *sui generis*-skydd. Domstolen ansåg dock att webbplatsen bau-markt.de inte åtnjöt skydd, eftersom käranden inte kunde bevisa att det lagts ned en väsentlig investering i webbplatsen. Enligt domstolen var det istället bau-markt.de:s annonskunder som hade gjort investeringen i sina annonser. Vidare hade annonserna lagts upp på webbplatsen i kommission, varför käranden inte ansågs vara bärare av den kommersiella risken och därför inte heller kunde klassas som databasproducent.

Till följd av att domstolen nekade webbplatsen skydd övervägdes inte frågan om framingen närmare, utan lämnades öppen. I fråga om skydd mot illojal konkurrens uttalade domstolen emellertid att den som lägger ut information på Internet måste förutsätta att andra kommer att tillhandahålla länkar till webbplatsen och därför implicit samtycka till sådan länkning. Domstolen motiverade sitt ställningstagande med att det framgick för användaren att denne befann sig på en annan sida. Framing stred sålunda inte mot förbudet mot illojal konkurrens.

Det som är av vikt att peka på angående detta rättsfall är att det tydligt framgår av domskälen att domstolen resonerade i enlighet med principen om *implied licence*. Webbplatsinnehavaren ansågs alltså samtycka till framingen, eftersom det framgick genom söktjänstens presentation att användaren befann sig på en annan sida. Det är också värt att nämna att en annan domstol i Tyskland, i en situation som dock inte gällde söktjänster, ansåg att framing stod i strid med *sui generis*-rätten av den anledningen att den systematiska och återkommande användningen skadade innehavarens lagstadgade rättigheter. Enligt domstolen åsamkades innehavaren skada, eftersom det framstod som att det fanns ett samband mellan webbplatsens innehåll och den länkande sidans reklamannonser. Det saknades härvidlag betydelse om databasinnehavaren publicerat databasen med egna reklamannonser, som genom framingen minskade i värde, eller om den publicerats utan egna reklamannonser. Vidare fastställde domstolen att det saknade betydelse för utgången av målet att käranden inte hade valt att tekniskt skydda sig mot framing.¹³⁸

---

¹³⁷ Fråga i målet var även huruvida framingen gjorde intrång i bau-markt.de:s upphovsrätt. Frågan besvarades nekande, men faller utanför denna framställning och kommer därför inte att redovisas.

¹³⁸ Se mål *Der Poet v. *.de*, Az 28 O 141/01. Dom meddelades av Landgericht Köln (första instans) den 2 maj 2001. Rättsfallet berör som ovan nämnts inte en söktjänst men ingår i framställningen i syfte att visa vilken syn den tyska domstolen hade på förhållandet mellan *sui generis*-skydd för webbplatser och framing.

6 Analys

6.1 Inledning

Nedan kommer frågeställningarna vilka konkretiserar uppsatsens syfte att analyseras och försöka besvaras mot bakgrund av det som redovisats i uppsatsens tidigare kapitel. Inledningsvis kommer frågan om webbplatsens skydd att diskuteras. Detta åtföljs av ett resonemang kring begreppen utdrag och återanvändning i samband med söktjänsters verksamhet. Avslutningsvis kommer att pekas på vad som kan vara av betydelse för att intrång skall vara förhanden. Läsaren skall här göras uppmärksam på att det är svårt att finna en entydig ståndpunkt angående dessa frågor. Genomgången av nationell praxis visar på stora skillnader i bedömning mellan domstolar i olika medlemsstater men även mellan domstolar inom samma jurisdiktion. Vidare är, som ovan nämnts, doktrin på området knapphändig.

6.2 *Sui generis*-skydd för webbplatser

6.2.1 Webbplatser och databasdefinitionen

I doktrinen har det ansetts att de flesta webbplatser omfattas av databasdirektivets tillämpningsområde och därmed även tillämpningsområdet för 49 § URL. Enligt författarna gäller detta både webbplatser som innehåller länkar till sub-sidor tillhörande samma ägare och webbplatser innehållande arrangerade länkar till en mängd olika webbsidor, vilka är ett resultat av en söktjänsts verksamhet.¹³⁹

Det är inte svårt att sluta sig till författarnas ståndpunkt, vilken även klart och tydligt framkom hos den danska domstolen i *Newsbooster*-avgörandet (se ovan 5.2.1.1). Innehållet på en webbplats är vanligtvis strukturerat och består ofta i samlingar av verk eller annat material i form av exempelvis texter, bilder, siffror eller fakta, vilka kan särskiljas från varandra utan att deras innehållsvärde påverkas. Var och en av dessa självständiga beståndsdelar går även att återfinna genom webbplatsens menysystem, markerade rubriker, sökfunktioner, eller dylikt. Av detta följer att de flesta webbplatser, särskilt med beaktande av dem som består av flera sub-sidor, uppfyller kraven på självständiga element, vilka har sammanställts på ett systematiskt eller metodiskt sätt och som är individuellt tillgängliga. Sammanfattningsvis omfattas sålunda de flesta webbplatser av databasdefinitionen.

---

¹³⁹ Leistner, 2002, s. 446; Riis, 2001, s. 100; Maurer et. al., 2001, s. 790; Tritton et. al., 2002, s. 358.

6.2.2 Kravet på en väsentlig investering

Även om de flesta webbplatser omfattas av definitionen databas, inskränks skyddsmöjligheterna genom *sui generis*-rättens skyddsföremål, det vill säga kravet på en kvantitativt- eller kvalitativt sett väsentlig investering i upprättandet av databasen. Huruvida en webbplats uppfyller kravet på väsentlig investering måste avgöras utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet och ovan redovisad rättspraxis vittnar om mycket skilda resultat. Begreppet är emellertid vagt och mycket svårtolkat, bland annat avseende vilken nivå som krävs på investeringen. Genom användandet av termen väsentlig kan tyckas att det skall krävas en tämligen hög nivå på investeringen. Som ovan nämnts, är emellertid den generella tendensen i rättspraxis att domstolarna har premierat ett relativt lågt väsentlighetskrav. Fram till dess att EGD har uttalat sig i frågan borde därför det mest adekvata för en enhetlig rättstillämplig inom den gemensamma marknaden vara att väsentlighetskravet även i svensk rätt ställs relativt lågt.

Skapande och driften av en webbplats, särskilt för kommersiellt ändamål, kan vara mycket resurskrävande. Förutom finansiella medel, behövs vanligtvis tekniska resurser i form av hårdvara och mjukvara samt mänskligt kapital i form av tid och energi. Alla resurser som används för skapande och drift klassificeras emellertid inte som en investering i rättslig mening. Investeringen måste göras i själva upprättandet av webbplatsen, det vill säga vid anskaffningen, granskningen eller presentationen av dess innehåll. Av detta följer sålunda att investeringen skall vara hänförlig till de individuella element som webbplatsen innehåller. Resurser som läggs ned på layout i form av grafisk design och användargränssnitt skall därmed inte räknas som investering såvida inte, vad gäller användargränssnittet, investeringen till viss del kan hänföras till webbplatsens sökfunktion.¹⁴⁰ Resurser för marknadsföring av webbplatsen kan generellt sett heller inte medräknas som investering i rättslig mening.¹⁴¹

Med beaktande av att begreppet väsentlig investering anger en rättslig standard, är det inte möjligt att exakt klargöra vilka krav som uppställs för att en webbplats skall erhålla *sui generis*-skydd. Vissa faktorer som kan tänkas vara relevanta vid prövningen av rekvisitet skall emellertid lyftas fram. Av störst betydelse vid bedömningen är den finansiella investeringen, eftersom även tekniska och mänskliga resurser indirekt utgör finansiella utgifter för webbplatsinnehavaren. Väsentlighetskriteriet får sedan avgöras mot bakgrund av hur många anställda eller självständiga uppdragstagare som arbetar med webbplatsen inbegripet sökandet och insamlandet av material men däremot inte skapandet av materialet, hur lång tid det har tagit att skapa webbplatsen, hur ofta den uppdateras och därmed eventuellt även granskas, vilka tekniska resurser i form av datorutrustning och datorprogram

---

¹⁴⁰ Se Leistner, 2003, s. 142; Lindberg/Westman, 2001, s. 242, Bryde Andersen, 2000. Resurser nedlagda i webbplatsens sökfunktion innebär investeringar i presentationen av webbplatsens innehåll, eftersom sökfunktionen medför att de enskilda elementen blir sökbara och följaktligen individuellt tillgängliga.

¹⁴¹ Lindberg/Westman, 2001, s. 242.

som krävs för skapandet och driften av webbplatsen samt huruvida innehållet på webbplatsen har föranlett särskilda förvärvskostnader.

Bedömningen av begreppet väsentlig investering i samband med webbplatser är inte utan svårigheter. Detta gäller särskilt anskaffningsrekvisitet. En problematisk fråga är exempelvis huruvida dagstidningars webbplatser kan skyddas av *sui generis*-rätten. När webbplatsens innehåll i princip är identiskt med den tryckta tidningens innehåll är frågan om någon investering har gjorts i anskaffandet av materialet på webbplatsen, eftersom den består endast av artiklar och rubriker, vilka har överförts från den tryckta upplagan.¹⁴² Ett negativt svar på frågan kan ges mot bakgrund av *spin off*-teorin, vilket också den nederländska domstolen gjorde i *Kranten.com*-avgörandet (se ovan 5.2.2.1). En dagstidnings huvudverksamhet är att publicera tryckta tidningar samtidigt som webbplatsen endast är en *spin off* av huvudverksamheten. Liknande frågeställningar uppkommer även i andra situationer där det skapas en digital version av en tidigare icke-elektronisk upplaga. I *NVM v. De Telegraaf*-avgörandet (se ovan 5.2.2.2) ansåg Hoge Raad i Nederländerna att en digital version av en icke-elektronisk databas åtnjöt *sui generis*-skydd med motiveringen att det var utan betydelse att insamling och arrangerande av materialet inte hade gjorts för att upprätta den digitala versionen. Domstolen gick följaktligen emot *spin off*-teorin och ansåg istället att en databas kan tjäna flera syften och att det inte krävs en väsentlig investering för varje syfte. Som ovan nämnts, är det oklart om *spin off*-teorin har vunnit ett EG-rättsligt erkännande, men eftersom EGD inte explicit tillämpat teorin, är det inte troligt att så är fallet. Den mest adekvata lösningen på problemet torde också vara att förkasta *spin off*-teorin och istället tillämpa anskaffningsrekvisitet utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Tillämpningen av *spin off*-teorin kan nämligen ge otillfredsställande resultat genom att de digitala versionerna av exempelvis dagstidningar riskerar att inte skyddas av *sui generis*-rätten. Vidare skulle digitala upplagor av databaser, som exempelvis sådana liknande NVMs databas, anses vara en biprodukt och därmed inte åtnjuta *sui generis*-skydd. När förutsättningarna är som de ovan nämnda är det mer ändamålsenligt att istället tillåta både primärt och sekundärt utnyttjande av det sökta och insamlade materialet genom att investeringen vid anskaffningen skall anses vara gjord även för upprättandet av webbplatsen. Det är dock av vikt att det finns någon form av samband mellan investeringen och upprättandet av webbplatsen för att skydd skall kunna erhållas. Insamling och arrangerande i sig, som den nederländska domstolen menade, torde inte kunna omfattas, utan det borde finnas en intention redan vid insamlandet att informationen även skall användas till en webbplats. Detta skulle kunna avgöras mot

---

¹⁴² En aspekt som dock inte skall utvecklas närmare är huruvida dagstidningar själva skapar innehållet och rubrikerna i tidningarna och därmed även på webbplatserna. Om så är fallet har definitivt ingen investering i anskaffningen gjorts i den webbaserade upplagan, eftersom skapandet av uppgifter inte utgör anskaffning i rättslig mening. Tidningarnas verksamhet innebär emellertid att information söks, insamlas och bearbetas för att sedan bli en artikel och därmed torde investeringar kunna sägas göras vid anskaffningen av innehållet. Det är dock inte självklart och detta resonemang visar på svårigheten att ibland dra en gräns mellan att skapa och samla in material.

bakgrund av tidsaspekten, det vill säga hur lång tid som går innan informationen blir digitaliserad.

Problemet som diskuterats i det föregående kan i många fall snarare vara av teoretiskt slag än ett praktiskt problem. Om tillräckliga investeringar har gjorts vid granskningen eller presentationen av innehållet på webbplatsen, åtnjuter denna skydd oavsett om någon investering har gjorts vid anskaffningen av dess innehåll eller inte. Många dagstidningars webbplatser, och även andra kommersiella webbplatser, uppfyller med all säkerhet kraven på väsentlig investering vid granskningen och presentationen med tanke på att innehållet presenteras på ett sökbart sätt, webbplatsen uppdateras kontinuerligt och därmed ofta också granskas, samt består av en uppbyggd struktur innehållande flera sub-sidor. Väsentlighetskravet är dessutom generellt sett lågt. Angående dagstidningars webbplatser hade det varit intressant att se hur domstolarnas tankegångar gick i *Paperboy*- och *Newsbooster*-avgörandena (se ovan 5.2.3.1 och 5.2.1.1), eftersom det inte fördes något resonemang om rekvisitet väsentlig investering. Detta kan tolkas så att domstolarna utan tvekan ansåg att webbplatserna var skyddade. Huruvida det var mot bakgrund av att *spin off*-teorin inte är tillämplig, väsentlighetskravet är lågt ställt eller att en väsentlig investering hade gjorts i granskningen och presentationen av innehållet eller genom en kombination av dessa alternativ får emellertid lämnas osagt.

En annan fråga, som inte direkt var aktuell i något av de ovan refererade målen, men som kan uppkomma i samband med anskaffning av innehållet på en webbplats, är huruvida en väsentlig investering kan anses ha gjorts när webbplatsen består av material som tredje man har lagt in på webbplatsen. Ett bra exempel på en sådan webbplats är en auktionsplats eller försäljningsmarknad där privatpersoner eller kommersiella aktörer lägger in köp- och säljannonser. Eftersom användarna själva lägger in sina annonser, sker ingen insamling av materialet på webbplatsen och det är inte ovanligt att kunderna också får betala för att lägga in en annons. I princip kan det sägas att någon investering därmed inte har gjorts vid anskaffandet av materialet. I en sådan situation bör emellertid resurser som lagts ned på marknadsföringsåtgärder eller andra åtgärder i syfte att få Internetanvändare intresserade av att annonsera på webbplatsen räknas som investering vid anskaffningen av innehållet. Det skall följaktligen röra sig om särskilda åtgärder som vidtas enbart för att material, det vill säga annonser, skall läggas in på webbplatsen. Att annonsörerna betalar för sina annonser torde i de flesta fall vara utan betydelse vid bedömningen. Webbplatsinnehavarens avkastning i databasen skall inte kunna påverka bedömningen av om en väsentlig investering har gjorts.¹⁴³ Om däremot webbplatsen finansieras av annonser och ingen kommersiell risk kan anses ha tagits av webbplatsinnehavaren, kan denne, som den tyska domstolen i *Bau-markt.de*-avgörandet (se ovan 5.2.3.2) framhöll, inte anses som databasproducent och därmed heller inte ha gjort en väsentlig investering.

---

¹⁴³ Derclaye , 2005, s. 18.

Den ovan beskrivna situationen kan även den utgöra ett mer teoretiskt problem. Förutsatt att tillräckliga investeringar har gjorts vid granskningen eller presentationen av innehållet, åtnjuter webbplatsen skydd oavsett om investeringar har gjorts vid anskaffningen av materialet eller inte. Material som läggs in av tredje man måste exempelvis i många fall granskas ingående av webbplatsinnehavaren samt göras sökbart genom en sökfunktion. Därmed har troligtvis en väsentlig investering i många fall gjorts.

Sammanfattningsvis kan antas att många webbplatser kvalificerar för *sui generis*-skydd enligt svensk rätt. Det gäller främst kommersiella webbplatser med sökfunktioner, en uppbyggd struktur bestående av flera sub-sidor, flertalet anställda och som uppdateras kontinuerligt. Med beaktande av att väsentlighetskravet är relativt lågt ställt är det också av mindre betydelse att en investering inte har ansetts vara gjord vid anskaffningen av materialet, eftersom webbplatsen kan skyddas ändå genom att investeringar gjorts vid granskningen eller presentationen av innehållet på webbplatsen.

6.2.3 Kravet på ett stort antal uppgifter

Som tidigare har nämnts, kan en databas och därmed en webbplats bestående av en sammanställning av ett stort antal uppgifter eventuellt åtnjuta skydd enligt svensk rätt även om denna inte har varit föremål för en väsentlig investering. Det väsentliga att ta fasta på i en sådan situation är vad som karaktäriserar en uppgift och hur många uppgifter som krävs för att det skall utgöra ett stort antal. Begreppet uppgift definieras varken i lagtext eller i förarbeten. Med uppgift torde emellertid avses den mängd information som har ett självständigt innehållsvärde, det vill säga den mängd information som utgör ett självständigt element. När det gäller faktauppgifter och dylikt är det vanligtvis inte något problem att avgöra vad som är en enskild uppgift. Om det exempelvis handlar om en databas liknande den i *NVM v. De Telegraaf*-avgörandet (se ovan 5.2.2.2), vilken innehåller information om fastigheter som är ute till försäljning, utgör stad, adress, pris och hustyp fyra olika uppgifter. Mer problematiskt blir det vid avgörandet av vad som är en uppgift på en tidnings webbplats, vilken huvudsakligen består av artiklar och notiser om en sådan webbplats överhuvudtaget kan klassificeras som en sammanställning. HD uttalade i NJA 1985 s 813 att det inte utgjorde något hinder att en del av uppgifterna presenterades i form av kortfattade sammanhängande texter för att en sammanställning skulle vara förhanden. Av detta följer att en tidnings webbplats kan antas utgöra en sammanställning. Det framgår emellertid inte hur de enskilda uppgifterna beräknades i det ovan nämnda rättsfallet, det vill säga om den sammanhängande texten utgjorde en eller flera enskilda uppgifter. Den mest adekvata lösningen torde vara att länken till en artikel eller en notis på webbplatsen inklusive respektive artikel eller notis utgör en enskild uppgift. Ett synsätt där en artikel anses innehålla en mängd olika uppgifter i form av de fakta som ges skulle innebära att det blev näst intill

omöjligt att dra gränsen för vad som är en uppgift i det enskilda fallet. En sådan lösning är därför inte att föredra.

När det sedan gäller antalet uppgifter är det oklart hur många som krävs för att det skall klassificeras som ett stort antal. Som tidigare anförts har lagstiftaren överlämnat detta till rättstillämparen. Av NJA 1985 s. 823 framgår att 1250 uppgifter utgjorde ett stort antal. Huruvida detta är prejudicerande efter att databasdirektivets regler har införlivats i 49 § URL framstår som oklart eftersom HD i NJA 2002 s. 398 ansåg att 2756 uppgifter inte var tillräckligt för att rekvisitet skulle vara uppfyllt.¹⁴⁴ I NJA 1985 s. 823 beaktade domstolen emellertid att betydande tid lagts ned i skapandet av sammanställningen i kombination med antalet uppgifter. Det framgår inte om domstolen beaktade tidsfaktorn i det senare fallet. Även om det måste ses till de särskilda förutsättningarna i det enskilda fallet, framstår det inte som adekvat att 1250 uppgifter i kombination med betydande tid kan anses utgöra ett stort antal uppgifter när 2756 uppgifter inte gör det, eftersom det inte kan uteslutas att även den senare sammanställningen tagit viss tid i anspråk. Vidare framgår det varken av ordalydelsen i 49 § URL eller av dess förarbeten att tidsfaktorn skall ha betydelse vid bedömningen av ett stort antal uppgifter. Slutsatsen av det ovan anförda är därmed att det krävs mer än 2756 uppgifter för att rekvisitet skall vara uppfyllt. En webbplats kan sålunda skyddas om den innehåller fler än 2756 uppgifter. Hur många uppgifter som krävs är dock oklart.

6.3 Rätten att förbjuda söktjänster som en del av den ekonomiska ensamrätten

Databasproducentens ensamrätt bestående i att förbjuda utdrag och återanvändning är, som ovan nämnts, begrepp som skall tolkas extensivt. Ensamrätten omfattar varje användares förfogande som går utöver dennes lagliga rätt och som därmed är till men för investeringen. Frågan är huruvida söktjänstens indexering av webbsidor, presentationen av sökresultat samt länkning omfattas av begreppen utdrag eller återanvändning. I ovan refererade rättspraxis har domstolarna inte fört något resonemang kring detta, utan endast konstaterat att söktjänsters tillvägagångssätt utgör utdrag och återanvändning eller att det inte gör det. Domstolarna har dessutom, vilket antytts ovan, enbart behandlat de två senare av de tre nämnda förfarandena. Nedan skall ändå ett försök att utreda huruvida vart och ett av dessa tre stadier omfattas av begreppen utdrag eller återanvändning göras.

6.3.1 Indexering av webbplatser

När det gäller indexeringen av innehållet på en webbplats kan inledningsvis konstateras att det rent tekniskt måste innebära att det genom indexeringen

---

¹⁴⁴ Se EGDs uttalande i mål C-338/02, p. 20.

görs utdrag ur webbplatsens innehåll. Detta följer av att de flesta orden på webbplatsen kopieras och lagras samt integreras i söktjänstens databas. Med andra ord sker en överföring av hela eller en väsentlig del av innehållet på webbplatsen till ett annat medium. Indexeringen är emellertid inget som egentligen påverkar webbplatsinnehavaren och är med all sannolikhet också anledningen till att den frågan inte har varit föremål för prövning i domstol. Rekvisitet utdrag skall också, vilket ovan nämnts, tolkas mot bakgrund av *sui generis*-skyddets syfte. Eftersom indexeringen inte är till men för webbplatsinnehavarens investering och att denne inte förlorar i kostnadstäckning på grund av indexeringen torde förfarandet vara att anse som rättsenligt.¹⁴⁵

6.3.2 Presentation av sökresultat

När det gäller presentationen av sökresultaten på söktjänstens webbplats eller via e-post rör det sig generellt sett om mindre delar av en webbplats innehåll. Det kan exempelvis vara nyhetsrubriker tillsammans med vissa extrakt från den specifika artikeln, information om en viss hustyp, rubriceringen på en köp- eller säljannons inklusive information om pris och annan dylik information. Publiceringen av sådana uppgifter från en skyddad webbplats måste klassificeras som återanvändning i rättslig mening, eftersom söktjänsten genom att tillhandahålla sökmöjligheter gör uppgifter från den skyddade webbplatsen tillgängliga för allmänheten på dess egen webbplats.¹⁴⁶ Internetanvändarens sökning i söktjänsten torde sedan innebära att denne gör utdrag ur berörda webbplatser genom att sökresultaten visas på dennes bildskärm. Internetanvändarens eventuella ansvar faller dock utanför framställningen.

I de ovan refererade rättsfallen är det endast Bundesgerichtshof i Tyskland, av de domstolar som tagit ställning i frågan, som har ansett att presentationen av sökresultat inte omfattas av begreppen som betecknar rättsinnehavarens ensamrätt. Eftersom domstolen inte har gett någon motivering, kan påståendet inte bemötas. Däremot kan framhållas att begreppet återanvändning skall tolkas brett och att det mot bakgrund av *sui generis*-skyddets syfte måste anses att tillhandahållandet av sökresultat omfattas av begreppet återanvändning med beaktande av att ett sådant förfarande kan vara både illojalt och till men för webbplatsinnehavarens investering. På grund av att presentationen vanligtvis avser mindre delar av en webbplats och inte hela eller en väsentlig del av denna, faller förfarandet

---

¹⁴⁵ Bryde Andersen är av den uppfattningen att även om indexeringen utgör utdrag skall den inte anses rättsstridig mot bakgrund av en särskild bestämmelse som finns i svensk och dansk rätt gällande den behöriga användaren, 26 g § URL. Denna bestämmelse är dock inte förenlig med databasdirektivets regler om behörig användare i artikel 8 och skall därför enligt de principer som diskuterats under avsnitt 3.4 tolkas i ljuset av denna. Artikel 8 är inte tillämplig på situationen, eftersom bestämmelsen ger den behöriga användaren en rätt att använda icke-väsentliga delar av en databas. Indexeringen berör hela eller en väsentlig del av databasen. Vidare gäller artikel 8 licenstagare vilket får antas att en söktjänst inte är.

¹⁴⁶ Se hur EGD resonerade i mål C-203/02 p. 65 där domstolen uttalade att det utgjorde återanvändning att göra uppgifter tillgängliga för allmänheten på sin webbplats.

dock inte in under artikel 7 (1). Istället måste undersökas huruvida presentationen kan innebära återkommande och systematisk återanvändning av webbplatsen innehåll som avses i artikel 7 (5). Detta kommer att diskuteras senare i framställningen.

6.3.2.1 Kan presentationen av sökresultat rättfärdigas genom citaträtten?

En aspekt som var uppe till bedömning i *Newsbooster*-avgörandet (se ovan 5.2.1.1) är huruvida presentationen av sökresultat kan rättfärdigas av citaträtten motsvarande den som ges i 22 § i den svenska URL. Som tidigare nämnts är citaträtten en av de ursprungliga inskränkningar som fanns i det nordiska katalogskyddet. Den bibehållna inskränkningen i nordisk rätt är därför förenlig med databasdirektivet. Enligt 22 § URL, vilken 49 § URL hänvisar till, får var och en citera ur en *sui generis*-skyddad databas i den omfattning som det är motiverat av ändamålet och om god sed iakttas. I *Newsbooster*-avgörandet ansåg domstolen att god sed inte iakttagits på grund av att det förelåg ett direkt konkurrensförhållande och att *Newsbooster* utnyttjade tidningarnas material utan att publicera egna nyheter. Citaträtten och söktjänster har även diskuterats översiktligt i litteraturen, men enbart som ett upphovsrättsligt spørsmål. Det torde emellertid sakna betydelse för framställningen, eftersom det är samma regel som inskränker både det upphovsrättsliga skyddet som *sui generis*-skyddet. Författarna är av den uppfattningen att det avgörande för att presentationen skall omfattas av citaträtten är huruvida den så kallade citeringen har skett på ett lojalt sätt.¹⁴⁷ Varken i *Newsbooster*-avgörandet eller i litteraturen, har det resonerats kring huruvida det har någon betydelse för tillämpningen av regeln att citatet görs automatiskt av ett datorprogram och inte av en enskild person. Lagmotiven ger heller ingen vidare vägledning. Ur lagens förarbeten kan dock utläsas att det är fråga om citat så snart en återgivning sker av annans verk, förutsatt att det sker i lojalt syfte.¹⁴⁸ Detta uttalande kan tolkas så att alla former av återgivning omfattas av citaträtten. Vidare, med beaktande av att verk eller databaser som skapats med hjälp av datorer kan åtnjuta skydd enligt URL, torde även citat vilka åstadkoms med hjälp av datorer omfattas av citaträtten. Problemet med ett sådant synsätt är att det kan vara svårt att avgöra vem som har gjort citatet. Det får emellertid anses vara av mindre betydelse.

Även om automatiska citat omfattas av citaträtten, är det, mot bakgrund av bestämmelsens syfte, tveksamt om presentationen av sökresultat kan rättfärdigas med citaträtten. Syftet med citatet skall nämligen vara att, främst inom ramen för ett eget arbete, kritisera, utlägga eller belysa det citerade arbetet eller med hjälp av citatet understryka ett eget ställningstagande.¹⁴⁹ Presentationen av sökresultat har till funktion att göra Internetanvändaren uppmärksam på innehållet på en viss webbplats och inget annat. Av den

---

¹⁴⁷ Lindberg/Westman, 2001, s. 255; Bryde Andersen, 2001, s. 492.

¹⁴⁸ SOU 1956:25, s. 198 f.

¹⁴⁹ Ibid.

anledningen torde presentationen inte kunna rättfärdigas med citaträtten. Rättsläget är emellertid oklart.

6.3.3 Länkning till andra webbplatser

Slutligen vad gäller söktjänstens länkning, berör denna, liksom presentationen av sökresultaten, generellt sett mindre delar av de länkade webbplatserna. Länken kan exempelvis leda till en specifik artikel på en tidnings webbplats eller till innehållet i en viss köp- eller säljannons på en webbaserad auktionsplats. Tillhandahållandet av djupa länkar och frames måste i rättslig kontext innebära återanvändning av den länkade webbplatsernas innehåll, eftersom söktjänsten, genom länkningen, tillgängliggör material från berörda webbplatser och därmed underlättar åtkomst för allmänheten. Tillgängliggörandet är särskilt påtagligt vad gäller djupa länkar, eftersom användaren förflyttas direkt till sub-sidor utan att behöva söka sig fram genom den länkade webbplatsen. Antagandet att länkning utgör återanvändning förstärks även av att rekvisitet skall tolkas brett och att läggandet av både djupa länkar och frames kan vara till men för webbplatsinnehavarens investering. Internetanvändarens aktivering av aktuella länkar torde sedan innebära att denna gör utdrag ur de berörda webbplatserna genom att det länkade materialet fixeras i dennes dator. Som ovan nämnts, faller emellertid Internetanvändarens eventuella ansvar utanför framställningen.

Av ovan refererad rättspraxis framgår att de flesta domstolarna är av uppfattningen att både djuplänkning och framing omfattas av begreppen utdrag eller återanvändning.¹⁵⁰ Det är endast tyska Bundesgerichtshof som är av en annan uppfattning beträffande djuplänkning. Domstolens resonemang kan emellertid ifrågasättas på grund av att det baserades på att länkningen inte hade kringgått några tekniska spärrar på de berörda webbplatserna. För att begreppet återanvändning skall vara uppfyllt torde det dock inte ha någon betydelse huruvida tekniska spärrar kringgåts eller inte, eftersom länkningen kan vara till men för webbplatsinnehavarens investering oavsett kringgående eller inte. Vidare kan resonemanget ifrågasättas mot bakgrund av att rätten att förbjuda utdrag och återanvändning inte konsumeras av att rättsinnehavaren gör databasen tillgänglig för allmänheten. Av den anledningen skall därför inte något tekniskt skydd behövas på en webbplats för att begreppet återanvändning skall vara uppfyllt.

Eftersom länkningen, liksom presentationen av sökresultaten, vanligtvis avser mindre delar av berörda webbplatser, sker inte en återanvändning av hela eller en väsentlig del av webbplatserna enligt artikel 7 (1). För att en intrångssituation skall vara för handen måste således söktjänstens länkning vara återkommande och systematisk samt strida mot normalt bruk eller

---

¹⁵⁰ Domstolarna har inte i domskälen gjort någon skillnad mellan begreppen utdrag och återanvändning.

orsaka webbplatsinnehavarens lagliga rättigheter oförsvarlig skada, vilket stadgas i artikel 7 (5). Den tyska domstolens argumentation kring tekniska spärrar skulle kunna vara av betydelse vid en sådan bedömning. Detta kommer att diskuteras mer ingående i nästkommande avsnitt.

6.4 Intrångsbedömningen

6.4.1 Tillämpningen av artikel 7 (5) på söktjänsters verksamhet

Som framkommit av föregående avsnitt är indexering av webbplatser inte synonymt med begreppet utdrag, eftersom förfarandet inte är till men för webbplatsinnehavarens investering. Däremot torde presentation av sökresultat samt länkningen omfattas av rekvisitet återanvändning. Återanvändning görs emellertid inte av hela eller en väsentlig del av webbplatserna. Det avgörande för att intrång skall vara förhanden är sålunda att artikel 7 (5) är tillämplig. För att denna bestämmelse skall vara tillämplig krävs i princip att tre villkor är uppfyllda. För det första skall återanvändningens kumulativa effekt innebära att hela eller en väsentlig del av webbplatsens innehåll återanvänds. Med tanke på att söktjänstens robot normalt indexerar allt innehåll på berörda webbplatser, har söktjänsten kapacitet att tillhandahålla hela eller väsentliga delar av dessa webbplatser. Att det material som sedan tillhandahålls är beroende av vad för slags information användarna söker efter torde sakna betydelse för att den kumulativa effekten skall vara uppnådd. För det andra måste söktjänstens verksamhet också avse att kringgå förbudet mot att återanvända hela eller en väsentlig del av webbplatsens innehåll. Med andra ord skall avsikten vara att tillgängliggöra hela eller väsentliga delar av de berörda webbplatserna. Eftersom söktjänster, oavsett vilken typ av information de tillhandahåller, ämnar vara så fullständiga som möjligt i sitt informationsutbud, torde även det sistnämnda kravet vara uppfyllt.

Ett problem som inte skall analyseras alltför djupt, utan i princip endast göra läsaren uppmärksam på, är hur dynamiska databaser förhåller sig till tillämpningen av artikel 7 (5). Med dynamiska databaser avses databaser som exempelvis uppdateras och granskas kontinuerligt och därigenom kan sägas vara föremål för en ny väsentlig investering till följd av ändringarna. Sådana ändringar, vilka måste vara väsentliga, kan ske dagligen, en gång i veckan eller med annat dylikt tidsintervall. Som ovan nämnts, uppkommer enligt artikel 10 (3) en ny skyddad databas för varje ny väsentlig investering som görs samtidigt som de ursprungliga databaserna "försvinner". Det material som återkommande och systematiskt används av söktjänsten kommer därmed från relaterade men "olika" databaser, vilket medför att den kumulativa effekt som krävs för att artikel 7 (5) skall vara tillämplig eventuellt inte uppnås. Intrång skulle följaktligen inte kunna föreligga på denna grund i ett fall som detta. Huruvida det vid tillämpningen av artikel 7 (5) i en sådan situation skall ses som flera olika databaser eller en och

samma databas är emellertid oklart. EGD har inte tagit ställning i frågan men GA Stix-Hackl är av den uppfattningen att varje väsentlig ändring som varit föremål för en väsentlig investering vid tillämpningen av artikel 7 (5) skall innebära att en ny databas har uppkommit.¹⁵¹ Ett sådant synsätt kan säkert vara riktigt, men det torde också leda till svåra tillämpningsproblem bland annat vad gäller att avgöra när en ny databas börjar existera. Normalt har databasproducenten bevisbördan för att denne gjort en väsentlig investering men i en situation som denna har databasproducenten inget intresse av att bevisa att nya investeringar har gjorts, eftersom det skulle vara till nackdel för denne. Samtidigt är det svårt för den potentiella intrångsgöraren att bevisa att dennes motpart gjort väsentliga investeringar i sin databas.

Problemställningen med dynamiska databaser har inte varit uppe till bedömning i något av ovan refererade rättsfall. Det kan bero på att det inte är något praktiskt problem när det gäller webbplatser, men detta är oklart. Även om webbplatser uppdateras kontinuerligt, kan det eventuellt vara så att uppdateringen vanligtvis inte svarar mot en sådan väsentlig ändring att den ensam kan sägas vara föremål för en väsentlig investering. De största investeringarna i webbplatser torde göras vid uppbyggnaden av en webbplats, det vill säga i dess inledningsskede, när strukturen och sökfunktionerna skapas. Detta måste emellertid avgöras i det enskilda fallet och det kan inte uteslutas att det av kontinuerlig uppdatering följer att väsentliga ändringar vidtas på en webbplats.

Sammanfattningsvis kan konkluderas att söktjänsters presentation av sökresultat samt länkning i de flesta fall torde omfattas av tillämpningsområdet för artikel 7 (5). Det avgörande är dock att det tredje villkoret är uppfyllt, vilket innebär att den kumulativa återanvändningen orsakar webbplatsinnehavarens investering oförsvarlig skada, det vill säga allvarlig skada. Detta får avgöras utifrån de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet.

6.4.2 Allmänna utgångspunkter vid intrångsbedömningen

Efter att ha konstaterat att en söktjänst kan falla inom tillämpningsområdet för artikel 7 (5), måste som ovan nämnts, avgöras huruvida denna orsakar rättsinnehavarens investering oförsvarlig skada. Vid en sådan bedömning är det viktigt att ha i åtanke att länkar är den drivande kraften bakom Internet och www och att nätet dem förutan i princip skulle vara värdelöst. Vidare måste beaktas att söktjänsten är ett nödvändigt verktyg för envar användare, vilken ger ovärderliga tids- och arbetsvinster och vanligtvis även mer tillfredsställande resultat. I ett användarperspektiv innebär söktjänster med andra ord enbart stora fördelar, vilket är ett starkt argument för att

---

¹⁵¹ Förslag till avgörande av GA Stix-Hackl fördraget den 8 juni 2004 i Mål C-203/02, p. 143 ff.

söktjänster inte skall kunna förbjudas på rättslig väg, det vill säga att ribban för vad som utgör skada skall sättas mycket högt. Samtidigt får emellertid rättsinnehavarens intresse av att bland annat få kostnadstäckning för, samt avkastning av, dennes investeringar inte förglömmas. Ett snyltande i alltför stor utsträckning kan skada rättsinnehavaren. Tekniken är i de flesta fall inte tillräcklig för att skydda rättsinnehavarna mot sådant oberättigat snyltande, eftersom denna alltid går att komma runt genom ständigt nya utvecklade tekniker. Ibland är det därför nödvändigt att ge webbplatsinnehavarna rättsligt skydd. Det rättsliga skyddet får dock inte gå så långt att alla söktjänster kan förbjudas med stöd av *sui generis*-skyddet. Med andra ord skall inte alla söktjänster som använder en viss teknik förbjudas av den anledningen att de använder en särskild teknik, utan det måste, precis som domstolarna gjort, ses till effekterna av hur tekniken används i det enskilda fallet. Det gäller att finna en god balans mellan Internetanvändarens intresse av tillgången till fri information och webbplatsinnehavarnas intresse av att dennes investering inte undergrävs.

Eftersom skadan skall vara oförsvarlig eller med andra ord av allvarlig art, kan konkluderas att inte vilken skada som helst innebär att intrång är förhanden. Därmed torde det krävas något mer än vad som krävs för att avgöra att utdrag och återanvändning i enlighet med definitionerna i artikel 7 (2) har skett. Skadan skall drabba webbplatsinnehavarens investering. Vilka skador som kan hänföras till investeringen är osäkert. Den mest adekvata tolkningen torde emellertid vara att räkna med alla former av skador som åtminstone indirekt är till men för investeringen. Förutom skador i form av utebliven kostnadstäckning, skulle det kunna vara skador så som lägre avkastning och eventuellt även goodwillförluster. En sådan tolkning har gjorts av de nationella domstolarna och kan även motiveras av syftet bakom *sui generis*-rätten. Endast kostnadstäckning ger inga incitament att framställa en databas, utan rättsinnehavaren måste även få ekonomiskt utbyte av sin investering. Skadans storlek får avgöras i det enskilda fallet efter graden av snyltande hos söktjänsten.

Kravet på oförsvarlig skada skulle kunna sägas göra uttryck för en form av *implied licence*-argument på så vis att webbplatsinnehavaren i viss mån måste acceptera inskränkningar i dennes ekonomiska ensamrätt. Kravet på oförsvarlig skada får därmed samma effekt som *implied licence*-argumentet genom att webbplatsinnehavaren genom att lägga ut skyddat material på Internet måste "samtycka" till en viss grad av utnyttjande av dennes material. Frågan är då vilken användning webbplatsinnehavaren får anses "samtycka" till, det vill säga var gränsen för oförsvarlig skada går? Nedan kommer en diskussion föras om vad som kan vara intressant att beakta vid bedömandet av begreppet oförsvarlig skada, det vill säga vid en potentiell intrångsbedömning. Det är dock omöjligt att svara på vad exakt som kan utgöra oförsvarlig skada, eftersom det får bedömas efter de rådande förutsättningarna i det enskilda fallet.

6.4.3 Faktorer av betydelse vid bedömningen av oförsvarlig skada

I detta avsnitt kommer i huvudsak pekas på de faktorer som de nationella domstolarna tagit hänsyn till vid bedömningen av om en söktjänst orsakar webbplatsinnehavaren oförsvarlig skada. I anslutning till detta kommer vissa kommentarer att ges. Märkas bör dock att kravet på oförsvarlig skada inte medför att varje utnyttjande som skadar webbplatsinnehavaren kan anses göra intrång i dennes rättigheter.

6.4.3.1 Typ av söktjänst och dess effekter

Vid en intrångsbedömning är det av betydelse att beakta vad för typ av söktjänst som det rör sig om, vilket syfte den bedrivs med och vilka effekter som det får.

För att en söktjänst skall kunna skada en webbplatsinnehavare torde det krävas att söktjänsten konkurrerar med webbplatsinnehavaren. Med detta avses en söktjänst som medför att det i princip saknas anledning eller åtminstone blir onödigt för Internetanvändaren att bläddra eller söka igenom den länkade webbplatsen. Informationen kan istället erhållas genom ett besök på söktjänstens webbplats. Ju mindre anledning för Internetanvändaren att besöka den länkade webbplatsen, desto större skada torde webbplatsinnehavaren lida. Skadan består i att färre besökare kommer via ingångssidan för att söka sig igenom webbplatsen. Därmed exponeras webbplatsens reklamannonser i mindre omfattning, vilket genererar lägre reklamintäkter. Vidare kan skadan bestå i att företag väljer att marknadsföra sig på söktjänstens webbplats istället, eftersom möjligheterna att synas kan vara större. Med andra ord kan söktjänsten i en sådan situation överta både webbplatsinnehavarens besökare och potentiella annonsörer.

Av en situation som den ovan beskrivna, där en konkurrent drar nytta av webbplatsinnehavarens investering, följer att webbplatsinnehavarens material och eventuellt även webbplatsinnehavarens goda renommé i vissa fall kan sägas utnyttjas på ett illojalt sätt. Detta är särskilt påtagligt när en söktjänst inte har något eget material, utan utnyttjar den länkade webbplatsens material med avsikt att konkurrera med webbplatsinnehavaren. Vidare är snyltandet särskilt påtagligt i en situation där söktjänsten tar betalt för sin tjänst, som exempelvis fallet var i *Newsbooster*-avgörandet (se ovan 5.2.1.1). En söktjänst som tar betalt för sin service kan nämligen tänkas knyta Interanvändare starkare till sig. En användare som betalar för en viss tjänst är mer mån om att utnyttja den. Detta drabbar de länkade webbplatsernas innehavare negativt, eftersom de inte kan förvänta sig besök av en sådan användare annat än via söktjänsten. En betaltjänst indikerar även ett kommersiellt syfte. Söktjänster med kommersiellt syfte borde bedömas strängare än en söktjänst som enbart syftar till att exempelvis vägleda och hjälpa konsumenter. Det borde även vara av betydelse om det tydligt framgår att söktjänsten utnyttjar någon

annans material eller om det vid presentationen av sökresultat framstår som dennes egna material.

Av det ovan anförda kan konkluderas att allmänna söktjänster såsom exempelvis *Google*, troligen inte kan anses göra intrång i webbplatsinnehavarnas *sui generis*-rätt. Allmänna söktjänster konkurrerar inte med webbplatsinnehavarna och försöker därmed inte att nå kommersiell framgång på bekostnad av dessa genom att snylta på deras material. Allmänna söktjänster ökar snarare trafiken på de länkade webbplatserna på ett icke-skadligt sätt, eftersom det inte finns någon anledning att befara att en sådan söktjänst övertar användare eller annonsörer från de länkade webbplatserna.

När det gäller effekterna av söktjänstens verksamhet är det mest intressant att se hur webbplatsinnehavarens reklamintäkter påverkas. Försämrade reklamintäkter kan medföra att webbplatsinnehavaren inte får kostnadstäckning för sin investering eller får lägre avkastning. Vid en skadebedömning bör rättsinnehavarens behov av reklamintäkterna tillmätas vikt. En skada måste exempelvis bedömas allvarligare i ett fall där söktjänstens verksamhet medför att webbplatsinnehavaren inte får kostnadstäckning för sin investering än i ett fall där denne får kostnadstäckning men lägre avkastning än väntat.

I *Paperboy*- och *Kranten.com*-avgörandena (se ovan 5.2.3.1 och 5.2.2.1) pekade domstolarna på möjligheten att placera reklamannonserna på webbplatsens sub-sidor för att undvika minskade reklamintäkter till följd av djuplänkning. Frågan är vilken betydelse detta faktum skall tillmätas i en intrångsbedömning. Utgångspunkten torde vara att webbplatsinnehavaren inte skall behöva placera reklamannonser på ett sätt som är till men för denne. Kan webbplatsinnehavaren visa att även placering av reklamannonser på sub-sidor genererar lägre reklamintäkter eller medför andra nackdelar för webbplatsinnehavaren, borde argumentet inte ha någon betydelse i intrångsbedömningen. Om det däremot inte kan visas att detta skulle innebära nackdelar för webbplatsinnehavaren, är det lämpligt att denna möjlighet beaktas i en intrångsbedömning. Eftersom webbplatsinnehavarens skada skall vara allvarlig, måste vissa ingrepp i dennes rättigheter tålas.

Om en söktjänst använder frames, saknar det ovan anförda argumentet betydelse. Eftersom den länkade sidans reklamannonser får begränsat utrymme eller överhuvudtaget inte visas, är det utan betydelse vilken sida som annonserna finns på. Av den anledningen måste en skada, i form av minskade reklamintäkter till följd av framing, anses vara av mer allvarlig art än vid djuplänkning. Frames borde även i övrigt bedömas allvarligare än djupa länkar mot bakgrund av att det finns större risk för illojalt beteende vid framing. En söktjänst som visar annans material som sitt eget och därmed vilseleder Internetanvändarna om ursprunget kan skada webbplatsinnehavaren. Om det däremot framgår att innehållet härrör från en annan webbplats torde eventuellt en annan bedömning göras.

6.4.3.2 Betydelsen av tekniskt skydd eller dylikt

Slutligen skall diskuteras i vad mån tekniska spärrar, lösenordsskydd och robots.txt kan ha betydelse för den rättsliga bedömningen. I *Paperboy*- och *Kranten.com*-avgörandena (se ovan 5.2.3.1 och 5.2.2.1) tillmätte domstolarna vikt vid att möjligheten att tekniskt förhindra länkning inte hade utnyttjats. I *Paperboy*-avgörandet uttalade domstolen i princip att tekniska spärrar måste kringgåas för att intrång skall vara förhanden. Av ett sådant synsätt följer att webbplatsinnehavaren skulle tvingas att skydda sig med hjälp av tekniken för att överhuvudtaget kunna åberopa sin ensamrätt mot en söktjänst. Ett sådant krav kan inte motiveras mot bakgrund av att rätten att förbjuda återanvändning inte konsumeras genom att skyddat material läggs ut online. Vidare skall inte webbplatsinnehavaren tvingas att skydda sitt material på teknisk väg, eftersom det är till nackdel för denne och även för envar Internetanvändare. Det skall även framhållas att en webbplatsinnehavare kan lida skada oavsett om tekniska spärrar kringgåas eller inte.

Även om tekniska skydd inte skall vara en förutsättning för att intrång skall vara förhanden, torde det kunna ha viss betydelse i en intrångsbedömning. En rättsinnehavare som skyddar sin webbplats med tekniska medel har gjort allt för att minimera sin skada samtidigt som det signalerar att denne inte vill bli länkad. Ett kringgående i en sådan situation indikerar ett mer påtagligt snyltande av webbplatsinnehavarens material och borde tas i beaktande i en intrångsbedömning.

Ett enkelt sätt för webbplatsinnehavaren att visa att denne inte vill få sitt material utnyttjat är att använda *Robots Exclusion Protocol*. En söktjänst som inte accepterar en robots.txt-fil pekar också på ett illojalt beteende, vilket borde vara av betydelse för en intrångsbedömning. Ett alternativ är också att ge *Robot Exclusion Protocol* en mer betydande roll vid intrångsbedömningen. Även om robot.txt-filens rättsliga status idag är svårbestämd, skulle en enkel lösning vara att kräva att en robots.txt-fil har kringgåts för att söktjänsten skall kunna sägas ha begått intrång. Med andra ord skulle det även betyda att en webbplatsinnehavare som inte vill att en söktjänst skall utnyttja dennes material verkligen måste indikera detta i en robots.txt-fil. Eftersom *Robot Exclusion Protocol* är ett försök till standardisering på området, vilken i de flesta fall är enkel för webbplatsinnehavarna att begagna och vilken accepteras av de flesta sökmotorerna, skulle en sådan lösning ge trygghet för båda parter.

7 Slutsatser

Uppsatsen har behandlat frågan huruvida söktjänster på Internet kan anses göra intrång i *sui generis*-skyddet för databaser som till följd av databasdirektivet införlivats i 49 § URL.

I uppsatsen har framkommit att de flesta kommersiella webbplatser skyddas av *sui generis*-rätten för databaser eftersom dessa uppfyller kravet på väsentlig investering. Det gäller särskilt webbplatser som är uppbyggda med en struktur bestående av flera sub-sidor, innehåller sökfunktioner, uppdateras kontinuerligt samt sysselsätter många anställda.

Vidare har uppsatsen visat att en söktjänsts presentation av sökresultat samt länkning i form av djupa hypertextlänkar eller frames omfattas av begreppet återanvändning som betecknar rättsinnehavarens ekonomiska ensamrätt. Återanvändningen är återkommande och systematisk av icke-väsentliga delar av webbplatsens innehåll.

I framställningen har slutligen pekats på att en söktjänst som konkurrerar med en webbplatsinnehavare och utnyttjar dennes material på ett illojalt sätt, vilket påverkar webbplatsinnehavarens reklamintäkter negativt, kan anses göra intrång i *sui generis*-rätten. Detta förutsatt att det kan visas att söktjänstens verksamhet orsakar webbplatsinnehavarens investering oförsvarlig skada. Det innebär att inte varje utnyttjande kan anses utgöra intrång utan att webbplatsinnehavaren måste acceptera ett visst utnyttjande av den skyddade webbplatsen.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Sverige

Ds 1996:71

Rättsligt skydd för databaser

Ds 2003:35

Upphovsrätten i informationssamhället –
genomförande av direktiv 2001/29/EG, m.m

SOU 1956:25

Upphovsmannarätt

Prop.1973:15

Godkännande av vissa internationella
överenskommelser på den intellektuella
äganderättens område, m.m

Prop 1977/78:97

Åtgärder för att bevara skrifter och ljud- och
bildupptagningar

Prop. 1985/86:79

Ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till
konstnärliga och litterära verk

Prop. 1996/97

Rättsligt skydd för databaser, m.m

EU

The EC Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology 1988,
COM (88) 172 Final [cit. Green Paper]

Commission of the European Communities, proposal for a COUNCIL
DIRECTIVE on the legal protection of databases, COM (92) 24 final-SYN
393, Brussels, 13 May 1992 [cit. First Draft]

Explanatory Memorandum for a Proposal for a Council Directive on the
Legal Protection of Databases, COM (92) 24 final – SYN 393
[cit. Explanatory Memorandum]

Litteratur

Berggren Christina och Herdenberg Anna, *Nätjuridisk Guide*, Norstedts
Juridik AB, Stockholm 2000 [cit. Berggren/Herdenberg, 2000]

Bernitz Ulf och Kjellgren Anders, *Europarättens grunder*, 2 uppl.,
Norstedts Juridik AB, Stockholm 2002 [cit. Bernitz/Kjellgren, 2002]

Bryde Andersen Mads, *IT-retten*, Forlaget IT-retten, Köpenhamn 2001
[cit. Bryde Andersen, 2001]

Carlén-Wendels Thomas, *Nätjuridik – Lag och rätt på Internet*, 3 uppl.,
Norstedts Juridik AB, Stockholm 2000 [cit. Carlén-Wendels, 2000]

Dahlström Sofia och Karlsson Marie Louise, *Internetjuridik*, Björn Lundén
Information AB, Uddevalla 2000 [cit. Dahlström/Karlsson, 2000]

Davison Mark J., *The Legal Protection of Databases*, Cambridge University Press, Cambridge 2003 [cit. Davison, 2003]

Gould Cheryl, *Searching Smart on the World Wide Web*, Library Solutions Press, Berkeley 1998 [cit. Gould, 1998]

Koktvedgaard Mogens och Levin Marianne, *Lärobok i Immaterialrätt*, 7 uppl., Norstedts Juridik AB, Stockholm 2003 [cit. Koktvedgaard/Levin, 2003]

Lindberg Agne och Westman Daniel, *Praktisk IT-rätt*, 3 uppl., Norstedts Juridik AB, Stockholm 2001 [cit. Lindberg/Westman, 2001]

Olsson Henry, *Copyright: svensk och internationell upphovsrätt*, 6 uppl., Norstedts Juridik AB, Stockholm 2001 [cit. Olsson, 1998]

Peczenik Aleksander, *Juridikens teori och metod: En introduktion till allmän rättslära*, Fritze, Stockholm 1995 [cit. Peczenik, 1995]

Reeskamp Paul L., *Intellectual Property Law in the Netherlands*, Kluwer Law International, The Hague/London/New York 2002 [cit. Reeskamp, 2002]

Riis Thomas, *Immaterialret og IT*, Jurist- og Økonomforbundet, Köpenhamn 2001 [cit. Riis, 2001]

Rosén Jan, *Upphovsrättens avtal: regler för upphovsmäns, artisters, fonogram- och filmproducenters, radio- och TV-bolags samt fotografers avtal*, 2 uppl., Norstedts Juridik AB, Stockholm 1998 [cit. Rosén, 1998]

Rosenor Jonathan, *Cyber Law-The Law of the Internet*, Springer-Verlag, New York 1996 [cit. Rosenor, 1996]

Tritton Guy et. al., *Intellectual Property in Europe*, 2nd ed., Sweet & Maxwell, London 2002 [cit. Tritton et. al., 2002]

Artiklar

Bryde Andersen Mads, "Linking og robottering på Internet" *Ugeskrift for retsvaesen*, 2000, s. 311 ff [cit. Bryde Andersen, 2000] tillgänglig på www.it-retten.dk/bog/bilag/11/U2000B311.pdf, senast besökt 050622

Davison Mark J. och Hugenholtz Bernt P., "Football Fixtures, Horse Races and Spin-offs: the ECJ Domesticates the Database Right", *EIPR* 3 2005, s. 113 ff [cit. Davison/Hugenholtz, 2005]

Derclaye Estelle, "Databases sui generis right: should we adopt the spin off theory?", EIPR 9 2004 , s 402 ff [cit. Derclaye, 2004]

Derclaye Estelle, "Database Sui Generis Right: What is a Substantial Investment? A Tentative Definition", ICC Vol. 36 No 1/2005, s. 2 ff [cit. Derclaye, 2005]

Deveci Hasan A., "Oscillating the Crossroads" *Computer and Telecommunications Law Review*, 10 2004, s. 82 ff [cit. Deveci, 2004]

Garrote Ignacio Javier, "Linking and Framing: A Comparative Law Approach", EIPR 4 2002, s 184 ff [cit. Garrote, 2002]

Hugenholtz Bernt P., "The New Database Right: Early Case Law from Europe", Paper presented at the 9th Annual Conference on Intellectual Property Law and Policy, University of Fordham, 19-20 April 2001, [cit. Hugenholtz, 2001]
tillgänglig på www.ivir.nl/publications/hugenholtz/fordham2001.htm, senast besökt 050413

Karnell Gunnar, "49 § URL – en EG-rättsvidrig skvader?", NIR 1999 s 56 ff [cit. Karnell, 1999]

Karnell Gunnar, "EG-domstolens databasdomar den 9 november 2004 sammanfattning och kommentarer", NIR 2005 s 204 ff [cit. Karnell, 2005]

Leistner Mathias, "Creating Cyperspace – Intellectual Property Law and Competition Law Protection of the Web Designer", IIC Vol. 34 2/2003, s. 132 ff [cit. Leistner, 2003]

Leistner Mathias, "Legal Protection for the Database Maker – Initial Experience from a German Point of View", ICC Vol. 33 nr 4/2002 s. 439 ff [cit. Leistner, 2002]

Lipton Jacqueline, "Databases as Intellectual Property: New Legal Approaches", EIPR 25 2003 s. 139 ff [cit. Lipton, 2003]

Maurer Stephen M. et. al., "Europe's Database Experiment" *Science Magazine*, Vol. 294 2001, s. 789 ff [cit. Maurer et. al., 2001]

Nettleton Ewan och Obhi Harjinder, "Legal protection for databases in Europe: The vexed question whether US businesses can benefit", *Database Marketing & Customer Strategy Management*, Vol. 11 2004, s. 268 ff [cit. Nettleton/Ewan, 2004]

Obergfell Eva Inés, "About Horse Races and Football League Fixtures in the 7th year of protecting the maker of a database under the *sui generis* right-on the recent clarification of the definitions by the ECJ", *The European Legal Forum* 6 2004, s. 333 ff [cit. Obergfell, 2004]

Poynder Richard, "Reasons to Think Before You Link", *Financial Times*, 23 juni 2002, s. 16 [cit. Poynder, 2002]

Vogt Lorentzen Lisa, "Sui generis-verniet av databaser i ändverkloven § 43", NIR 2004 s. 119 ff [cit. Vogt Lorentzen, 2004]

Översatta, sammanfattade eller kommenterade rättsfall

Algemeen Dagblad B.V., NRC Handelsblad B.V., Trouw B.V., De Voklkrant B.V., Het Parool B.V and Rotterdams Dagblad B.V. v. Eureka Internetdiensten, ECDR 1, 2002 s. 1 ff

Danske Dagbladets Forening (DDF) v. Newsbooster, ECDR 5 2003, s. 37 ff

Gielen Charles, "Database Rights-Unlicensed data "mining" *NVM v. De Telegraaf*, Supreme Court March 22, 2002", EIPR 8 2002, s N-131 f

Krikke Judica, " Database Right Substantial Investment-*NVM v. De Telegraaf*, Supreme Court March 22, 2002", EIPR 9 2002, s. N 148

Decisions-Germany-"Paperboy", IIC vol. 35 nr 9 2004, s. 1097 f

Elektroniska källor

The Database Right File, Insitute for Information Law-Faculty of Law University of Amsterdam:
www.ivir.nl/files/database/index.html, senast besökt 050413

Dokument från WIPOs webbplats:
www.wipo.int/documents/en/diplconf/6dc_sta.htm
www.wipo.int/copyright/en/activities/databases.htm
senast besökta 050425

Svenska Datatermgruppen:
www.nada.kth.se/dataterm, senast besökt 050525

Robot Exclusion Standard Protocol:
www.robotstxt.org/wc/norobots.html, senast besökt 050331

Internetstatistik:
www.internetworldstats.com/stats.htm, senast besökt 050524

www.elcheapo.nl, senast besökt 050422

Rättsfallsförteckning

Sverige

NJA 1985 s 813   Krukväxtkort
NJA 2002 s 398   Svenska Spel

EU

C-14/83, *Von Colston and Kamann v. Land Nordrhein Westfalen* [1984]
ECR 1981

C-106/89, *Marleasing SA v. LA Comercial Internacional de Alimentacion
REG* [1990] ECR I-4135

C-338/02, *Fixtures Marketing Ltd mot Svenska Spel AB*

C-444/02, *Fixtures Marketing Ltd mot Organismos prognostikon agonon
podosfairou AE (OPAP)*

C-46/02, *Fixtures Marketing Ltd mot Oy Veikkaus Ab*

C-203/02 *The British Horseracing Board Ltd m.fl.mot William Hill
Organization Ltd*

Europeisk nationell praxis

Danmark

U.2003.1063S *Danske Dagbladets Forening (DDF) v. Newsbooster*

Nederländerna

139609/KG ZA 00-846 *Kranten.com*

C01/070HR *NVM v. De Telegraaf*

Tyskland

20 U 85/88 *Bau-markt.de v. baumarkt.de*

28 O 692/00 *Stepstone v. OfiR*

Az 6U 197/99 *wwj.de*

Az 28 O 141/01 *DerPoet v. *.de*

I ZR 259/00 *Paperboy*